Часопис для українців у Чеській Республіці

ПОРОГИ

Но 4 грудень 2006 – січень 2007

- Новий "чужинецький" закон: відбитки пальців та іспит з чеської
- Трагедія нашого іміджу
- Бандерівець був... русином
- Що про нас тут знали 100 років тому?

КУДИ ЙДЕМО?

Традиція чеського пива

Десять годин у черзі перед поліцією

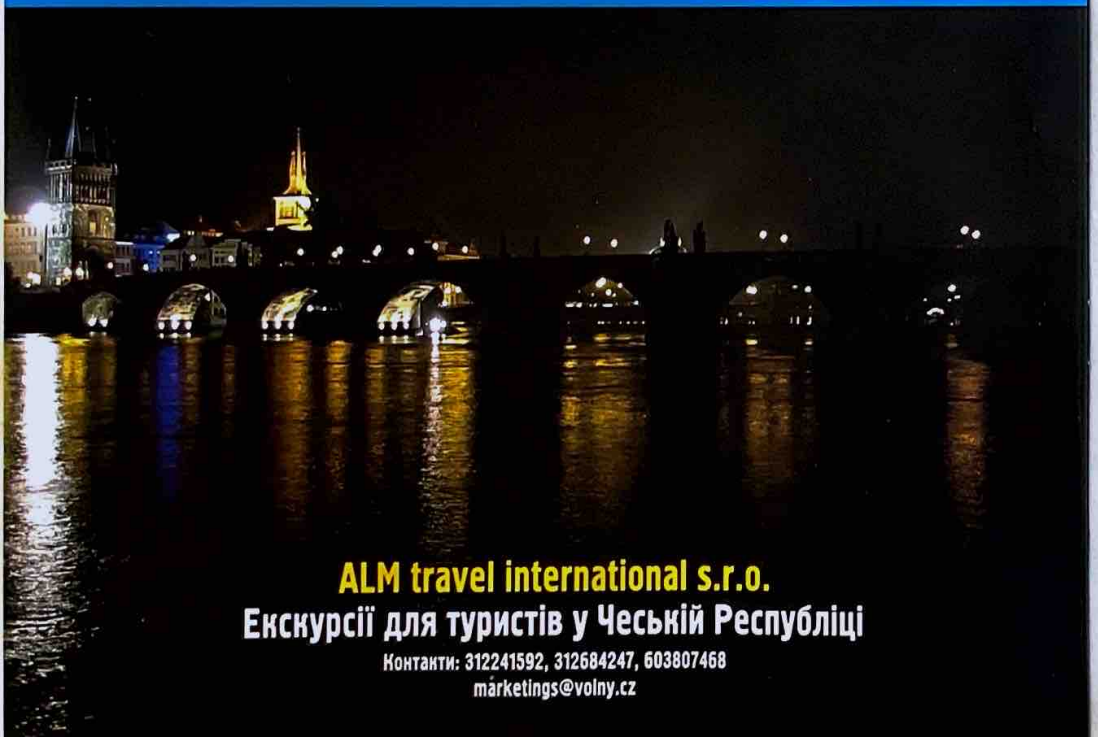

Ющенко під прицілом Інтернету

Casopis pro Ukrajince v Ceske republice č. 4, prosinec 2006 – leden 2007

Празька вокально-інструментальна група "ІҐНІС"
Концерти, танцювальні забави для Вас!

Українські народні пісні різних регіонів у сучасному оригінальному аранжуванні.
Контакти: +420 777212240, +420 222 254 476, uicr@centrum.cz, www.ukrajinci.cz

ALM travel international s.r.o.
Екскурсії для туристів у Чеській Республіці
Контакти: 312241592, 312684247, 603807468
márketings@volny.cz

ПОРОГИ

Інформаційний культурно-політичний двомісячник для українців у Чеській Республіці

№4
грудень 2006, рік XIV
січень 2007, рік XV. Підписано до друку 17 грудня 2006

Видає:
Українська ініціатива в ЧР
Реєстрація: МК ЧР/7044

Над номером працювали:
Олекса Лівінський (відповідальний редактор), Богдан Райчинець, Михайло Кріль, Олесь Андрійчук, Оксана Процюк, Олександра Вагнер, Леся Волошка, Василь Жуківський, Євген Савенко, Леся Борсук.

Художнє оформлення та верстка: Мартін Влах

Адреса редакції:
Часопис «Пороги»,
Манесова 10, Прага 2,
porohy@ukrajinci.cz,
http://www.ukrajinci.cz,
тел.: +420 222 254 476

Титульна обкладинка:
Головне фото: У чеських лісах можна знайти й синьо-жовту комбінацію вказівок туристичних стежок. Ілюстративне фото О. Лівінського.

Часопис друкується із фінансовою допомогою уряду Чеської Республіки
За достовірність викладених фактів відповідає автор статті. Редакція залишає за собою право скорочувати матеріали і виправляти мову, не поділяти поглядів автора. Рукописи не повертаються.

Porohy (Prahy), informační kulturně-politický dvouměsíčník pro krajince v České republice
prosinec 2006, ročník XIV
leden 2007, ročník XV,
listopad 2006, číslo 4
Vydává Ukrajinská Iniciativa v ČR,
registrační číslo MK ČR/7044

Na čísle spolupracovali:
Oleksa Livinský (redaktor), Bohdan Rajčinec, Mychajlo Kriľ, Olesj Andrijčuk, Oksana Procjuk, Oleksandra Vahner, Lesja Vološka, Vasyľ Žukivský, Jevhen Savenko, Lesja Borsuk, Ihor Melnyčenko, Oleksij Sevruk, Martina Křížková, Dmytro Kanivský

Grafik: Martin Vlach

Adresa redakce: Časopis Porohy, Mánesova 10, 120 00, Praha 2, porohy@ukrajinci.cz, http://www.ukrajinci.cz, tel.+420 222 254 476

Časopis je vydáván s finanční podporou vlády České republiky.

грудень 2006 – січень 2007

Любі читачі,

Цей номер ми творили, по суті, нашвидкуруч. Бо лише місяць тому вийшов попередній "культурний" випуск, який отримав чимало приємних і схвальних відгуків. Сподіваємось дотриматися цієї тенденції й надалі. Для "Порогів" 2007 рік не був легким, що, напевно, ви відчули. Може, це й символічно, бо нелегко зараз доводиться загалом українській справі. Однак часопис нашої громади в ЧР працюватиме для вас далі, редакція сподівається, що у наступному 2007 році "Пороги" виходитимуть частіше. Головне, щоб у нас повірили передплатники. На жаль, багато з вас вже не знайдуть нас за звичною адресою на Виноградах, з приміщенням на Манесовій вулиці нам довелося розлучитися у зв'язку з високою вартістю його оренди.

До зустрічі у наступному році!
Ваші „Пороги", porohy@ukrajinci.cz

хроніка громади
Чесько-український семінар, вечір в Оломоуці, нова вистава "Джерела", виставка на вокзалі, новий проект "Форуму", переселення УІЧР, черги біля нового приміщення поліції для іноземців.

празьке дзеркало
Франтішек Ржегорж: що знали про Україну в Чехії 100 років тому? Путівник чеськими корчмами: традиції споживання пива.

українська панорама
Трагедія нашого іміджу: як українцям позбутися реноме агресивних і затурканих? Михайло Зеленчук: за Україну не перестану боротися!

наша справа
Роман Зузук: діти навчать нас творити!

незалежність
Віктор Ющенко під прицілом Інтернету. Відставка "помаранчевих" Польська поліція заплатила за вбивство українця.

нашого квіту по всьому світу
Україністика в Болгарії живе на ентузіазмі.

четверта хвиля
Новий закон про перебування іноземців навчить їх чеської та зніматиме відбитки пальців.

калейдоскоп
"ШУМЄЛ КАМИШ!" Пам'яті Павла Глазового – найвідомішого гумориста та сатирика сучасності. Нові книги і музика, сканворд.

Резюме чеською мовою
Resumé v češtině

Виставка на вокзалі

Неординарну виставку під назвою "Праця десь інде" влаштував Мультикультурний центр Прага разом з часописом Плотці. Вернісаж виставки відбувся 22 листопада, і не де-небудь, а у холі головного празького залізничного вокзалу, в коридорі між Фантовою кав'ярнею та першим перроном. Виставка презентує 16 доль різних людей, які поїхали далеко працювати. На пластмасових листах шириною біля півтора метра розміщені фотографії та тексти про людей, доповнені їхніми цитатами. Виставка справляє дуже приємне, не гнітюче, як це в більшості буває в подібних акціях третього сектору, враження не лише на зацікавлених, а й на перехожих. Виставка, зокрема, розповідає й про долю 48-річної Галини Драч із Тлумача на Івано-Франківщині. Вона розповідає співрозмовниці Олені Федюк про свій 13-тигодинний робочий день у італійському містечку Монталчіно, де вона дбає за людьми похилого віку. Чоловік з нею розлучився, удома залишилось двоє дорослих синів, мама надсилає їм подарунки та гроші. У виставці також були представлені роботи українців Володимира Криницького (фото) та Ольги Смирнової (текст).

пор

Миколая святкували в „Погоді"

Празькі українці святкували Миколая 19 грудня. За старим стилем, на 13 днів пізніше, завітав святий Миколай з подарунками до кожної хати, яка не забула про його миротворні дії. У цей день веселощі були у ресторані „Погода", де вони проводять чимало свят та вечорів. У програмі свята була зустріч із Миколаєм (Олег Зайнуллін), жива музика та смачна українська домашня кухня. Миколай розважав гостей та роздавав дарунки.

пор

Українська ініціатива в ЧР та закарпатська громадська організація "Заробітчани" провели інформаційну акцію на празькому "блошиному" ринку біля метро Колбенова. За сприяння Міжнародної організації з міграції українським громадянам було роздано біля трьох сотень примірників газети "Україна Молода", у якій, зокрема, описувались можливості самостійного пошуку роботи у Чехії. Акція привернула увагу, заробітчани просили привозити газети та інші інформаційні матеріали й надалі.

УІЧР покидає "Манеску"

Багатомовний будинок стоятиме в центрі Праги, тільки не знати, коли...

Проект празького будинку для нацменшин, розташований на вулиці Воцелова, неподалік метро І.П.Павлова, розробила рада з питань нацменшин та представники мерії кілька років тому. Та через спірні моменти із колишнім власником передати його у користування організаціям не вдавалося. До того ж стіни, стелі та деякі перекладини були у критичному стані, у будинку розпочався ремонт. Водночас комісія закликала організації покинути дотеперішні приміщення до кінця 2006 року, і більшість з них розірвали угоди з власниками орендованих приміщень, зосередившись на переселення до будинку нацменшин. Та ремонти не буде закінчено у визначений термін. Багато організацій, редакцій та клубів опинилися у нелегкій ситуації, покинувши свої домівки на підставі невірної рекомендації міської інституції.

У таку ж ситуацію попала й УІЧР, яка їй виділеними державними коштами і власним зусиллям чотири роки забезпечувала хід клубу та редакції часопису „Пороги" на вулиці Манесова 10, Прага 2. Клуб української ініціативи діяв у чотирикімнатному приміщенні, неподалік Національного музею та Вацлавської площі. Тут збиралася не тільки діаспора, музиканти, діти, представники інших національностей, але й визначні гості з України та із закордоння. Клуб надавав простір редакції „Пороги". Часто приходили до клубу й заробітчани з України. Цей період гуртування українців у Чехії незабутній. Організації нацменшин нині очікують завершення робіт в новому для них будинку. Хоча кожна нацменшина, в тому числі й українська, отримає невеликі приміщення, будуть певні вигоди — новий зал та доступність будинку для всіх...

пор

Підтримка інтеграційного проекту українців на ринок праці. УІЧР реалізує від 1.9.2006 до 31.8.2007.

esf NROS

www.nros.cz www.esfcr.cz

Управа Української ініціативи в ЧР щиро вітає голову Об´єднання українок в ЧР, пані д-р. Христину Йойко, із життєвим ювілеєм. На многая, благая літа !

Шановні читачі „Порогів". Просимо нових замовників часопису, які передплатили чи передплачуватимуть часопис на 2007 рік, висилати нам контактну адресу. Усім передплатникам щиро дякуємо. Редакція.

Хочете навчити ваших дітей розмовляти українською? У такому випадку „Рідна Школа" - саме для Вас! Ваші діти мають змогу не тільки спілкуватися з іншими українськими дітьми, але й вивчати українську мову, літературу та культуру нашої батьківщини. Діти запрошують до себе усіх, хто не байдужий до рідного слова. Курси веде професорка Ілона Шатилова. Пишіть за адресою **info@ukrajinci.cz**.

ПідприємецьЛюдмилаАнтонова відчайдушно намагається переконати чеського покупця, що українські шоколадні цукерки — найкращі в світі, смачніші, і — головне, дешевші — навіть за швейцарські чи бельгійські. У цій сфері вона досягла певних успіхів. У 2006 році вироби вінницької фірми "Рошен" у великій кількості купували фірми PAPIRIUS, IVAX, Mlada fronta DNES для проведення свої акцій, вони вільно доступні покупцям у Торгових домах TESCO у Празі, Брні, Ліберці, та Пардубицях. В наступному році цукерки будуть доступні й у інших містах. На новорічні свята у столиці працюють лотки біля Котви та на Виставиці. На фото: під час презентації у "Теско" в Празі.

Інформуйте себе, не губіть ритм часу!

Україна регіональна, Світ у новинах, 30 хвилин у різних вимірах, Моніторинг тижня, Економічний журнал, Музичний острів — все це та багато іншого на "Радіо "Свобода" Слухайте нас в Інтернет-ефірі у форматах RealAudio та Windows Media

www.radiosvoboda.org

СУДОВО ЗАВІРЕНІ ПЕРЕКЛАДИ НА УКРАЇНСЬКУ ТА ЧЕСЬКУ МОВИ

SOUDNĚ OVĚŘENÉ PŘEKLADY Z/DO UKRAJINŠTINY

Знижки для студентів, пенсіонерів, матерів у декретній відпустці, на великі замовлення

У нас Ви можете придбати часопис "Пороги"

Francouzská 233/114 Praha 10 PSČ 10100,
зупинка "Кримська" трамваїв 4, 22, 23,
тел. 271741513, 723132815 (Eurotel),
E-mail: ooksana@centrum.cz, www.volny.cz/ottomansky.ukr/

Українське радіо Чехії

НА FM 92.6 МГЦ (ПРАГА)

Щопонеділка на радіо Regina (FM у Празі 92.6 МГц) о 19:25 слухайте передачу для української національної меншини в ЧР. Передачі в основному висвітлюють найважливіші новини з України, а також новини й анонси від українських і діаспорних організацій.

MUSIL TOURI East Express REGULAR COACH LINES

Прага-Брно-Львів-Київ та інші міста

Регулярне автобусне сполучення
тел. +420 221 895 615, +420 777 719 524
www.east-express.cz

Семінар Міністерств праці

На семінарі в Міністерстві праці та соціальних справ Чеської Республіки 7 грудня обговорювалась проблематика працевлаштування іноземців, зокрема, громадян України, в Чехії. Участь взяли представники МВС, Міністерства фінансів ЧР, Торгово-промислової палати ЧР, регіональних "урядів праці", Міжнародної організації з міграції, інших неурядових організацій. Міністерство праці та соціальної політики України представляли Анатолій Захарченко – начальник інспекції з контролю за додержанням законодавства про зайнятість населення Державного центру зайнятості, Іван Ткачук, директор Рівненського обласного ЦЗ, представники Тернопільського та інших українських ЦЗ. Дискусія стосувалась методів вдосконалення працевлаштування українців на чеському ринку праці, виконання пілотного проекту „Вибір кваліфікованих іноземних працівників", відкриття в Чехії спеціального веб-порталу з відомостями українською мовою про вакансії на чеських підприємствах в реальному режимі часу, можливостями подання громадянами в електронному вигляді заяв та особистих даних для роботодавців. За повідомленням Посольства України в ЧР, чеські урядовці цікавились можливостями співпраці з українськими колегами у проекті Мінпраці ЧР, МВС ЧР та Міжнародної організації з міграції із заснування в деяких областях, переважно західного регіону України, інформаційно-консультативних центрів сприяння легальному працевлаштуванню українців у Чехії. Представники чеських та українських установ домовились про обмін інформацією та розвиток співпраці у вирішенні питань взаємного працевлаштування громадян.

Юлія Клочко

Вечір в Оломоуці

На початку грудня в університеті Палацького в Оломоуці відбувся традиційний український вечір. Відділення україністки представило студентам університету одну із серій мультсеріалу 70-х років "Як козаки на весіллі гуляли", а також первинну версію фільму Т. Годана та Ш. Гона "Пів четвертої" під назвою "Закарпатська Україна. Рахівський район". Після фільму на вечорі відбулася дискусія про образ України у Чехії, проблеми та можливості його покращення. На запитання студентів відповідав редактор часопису "Пороги" Олекса Лівінський. Згодом розмова перейшла із зали на кафедру, де студенти та викладачі пригощали гостей борщем та варениками, а новоприйняті першокурсники проходили обряд "посвячення" – повинні були сказати, чому прийшли навчатися і за це випити декілька грам української горілки. У приятельській атмосфері свої побажання їм висловили доцент Уляна Холод та професор Йосип Андерш.

Анна Когутікова.
Фото Іржина Дворжакова

Сватання у Салесіанському "Джерелі"

Виставу "Сватання на Гончарівці" за однойменною п'єсою Григорія Квітки-Основ'яненка представив театральний гурт "Джерело". 25 листопада у Салесіанському театрі, що поблизу метро Кобиліси в Празі, зібралась численна публіка, щоб оцінити нову роботу режисера-постановника Дарії Любачівської. Красуню Уляну заради багатства хотіли віддати за дурного панського синка Стецька, але її серце належить кріпаку Олексію. Лише добра душа свата – старого вояка, рятує закохані душі. Народні звичаї, велика кількість народних пісень у виконанні театру створили веселу атмосферу. У головних ролях виступили Наталя Гуцул та Юрій Кольва.

Театр "Джерело" останнім часом завойовує все більше прихильників не лише серед емігрантської публіки. Скажімо, напередодні вистави юнацький танцювальний колектив театру взяв участь у фестивалі "Діалог культур 2006", який вже втретє проводиться за сприяння Мультикультурного центру Прага у чеській столиці. Також він виступив на міжнародному дитячому фестивалі „Зоряний шлях" ("Гвездна цеста") на початку листопада. Колектив, який складається із кількох десятків переважно приїжджих українців, які працюють у Чехії, планує виступати і надалі.

пор

Форум запитує...

"Питай" – так називається новий інформаційний проект Форуму Українців Чеської Республіки. Василь та Микола на Інтернет-сторінці www.pytay.com представили цей, наразі пілотний, проект. Програма є аналогом інтернет-чатів, за однією різницею – відповіді учасника записуються в студії у відео-форматі для публікації на сайті. Після анонсу участі певної відомої і цікавої людини відвідувачі ставлять питання у форумі, на які учасник відповідатиме під час запису програми. "Технічне забезпечення, м'яко кажучи, аматорське, та й досвіду такої роботи у нас замало. Але нам не бракує ентузіазму, саме ним разом із гумором ми намагатимемось робити передачі справді цікавими й ненудними", - пишуть автори. Першими гостями передачі стали Мирослав Зузук, галерист із Праги, та активіст громадського руху, соціолог за освітою, політолог за покликанням, "львівський москаль" Павло Дюрич.

фучр

Текст: Олекса ЛІВІНСЬКИЙ

Новий будинок кращий. Старі проблеми гірші.

Черга перед поліцією у справах іноземців виростає до тисяч. Люди стоять вночі під дощем та морозами. Поліція каже, що це – звичка.

Сподівання, що з переселенням празького відділення поліції у справах іноземців навколо приміщення цього органу нарешті все буде гаразд, зокрема зникнуть багатогодинні черги, виявились, м'яко кажучи, марними. Від 21 листопада біля "Делвіти" у районі Прага 3 із раннього ранку шикуються черги із сотень людей.

Чимало з них прагнуть не тільки продовжити на наступний рік (чи два) своє перебування у Чехії, але й повідомити про зміну адреси, родинного стану, оформити запрошення тощо. Дехто звертається з важливою справою – по постійне місце проживання, так само як іноземці з особливим статусом громадянина ЄС. І всі стоять у черзі до одного-єдиного входу-виходу, згадуючи "золоті" часи, коли "чужинецька поліція" була розкидана між Панкрацем та Ольшанською і мала, принаймні, кілька "дверей" у залежності від потреб іноземця.

Отож, згадане "улюблене" всіма іноземцями в Празі відділення поліції тепер знаходиться за адресою вул. Конєвова 188/32, Прага 3 – Жижков. Зупинка автобусів "Таховске намнєсті" чи "Рокицанова". Працює лише перші чотири дні робочого тижня, і лише у понеділок та середу – до шостої вечора, в інші дні зачиняється раніше. Для громадян "третіх країн" призначений другий поверх, для громадян країн ЄС – третій. Останні формально можуть увійти до будинку без черги, але реакція охоронців чи учасників черги на це – наче у бика на червоне. Приміщення виглядає цілком пристойно. Новизною є те, що продовжити дозвіл на довготривале перебування в ЧР можна одразу ж – за наявності всіх документів для подачі і за відсутності запитань у поліцейського.

На цьому плюси, мабуть, закінчуються. Відділення у зв'язку з переселенням не працювало тиждень, і це спричинило навалу бажаючих прийому. Люди стоять від 3-ї ранку, дехто, як і торік на Ольшанці, знову там ночує. Гріються часом, ромом та сварками. Коли охоронці відчиняють двері, натовп дико вривається і "штурмує" талонний апарат, ігноруючи "живу" чергу. При цьому лунає лайка й російські матюки. Люди тримають в руках життєво важливі документи й чималі гроші, і якщо щось випаде чи розірветься – кінець. Охоронці спочатку закликають до порядку, але потім

грубо посилають іноземців, передусім українців, туди, звідки приїхали. Вони змушені мовчки підкорятися. Зате ті відомі з Ольшанки особи, які готові все швидко владнати без черг, заходять до приміщення цілком безперешкодно. Туалети у будинку працюють зі збоями, так само й сервіс – фотографування, копіювання, продаж марок держмита тощо. Очевидно, ті, хто планував це приміщення, зовсім не враховував досвід, здобутий раніше, - коли кількість заявників рахується не десятками, а сотнями і навіть тисячами водночас. Адже кількість іноземців у ЧР, зокрема у Празі, збільшується – лише за останніх 11 місяців їхня кількість у місті зросла на понад 10 тисяч (із 90 до 101,5 тисяч), з них третина має громадянство України.

Досить швидко "Конєвка" стала об'єктом уваги ЗМІ. У репортажі "Нової" 8 грудня про такі умови було названо "нелюдськими". Речник поліції Неля Гайдушкова на це повідомила, що ментальність іноземців – звичка стояти у черзі. Згодом тема стала об'єктом уваги ЧТ, газет "МФ Днес", "Право" та інших мас-медіа, що змусило чиновників реагувати. Поліція лише закликала іноземців приходити протягом всього робочого дня, звертатися по нові дозволи заздалегідь (за 120-14 днів) перед закінченням наявного дозволу. За три тижні поліція встигла обслужити понад 15 тисяч клієнтів. Пані Гайдушкова пообіцяла, що готується в майбутньому ряд змін, які б полегшили життя заявникам. Як заявив Центр з питань міграції, іноземці не стояли б на Конєвовій всю ніч і вранці, якби мали можливість отримати талончики після обіду. "Саме поліція у справах іноземців зробила звичною ситуацію, щоб іноземці стояли у черзі", - підкреслив центр.

Гарячеобговореннятемитривас. Минулого року лише втручання омбудсмена Отакара Мотейла вирішило ситуацію, поліція тимчасово збільшила кількість працівників та розширила години роботи. Тема в черзі звучить часто, промочені під дощем чи промерзлі вночі іноземці сприймають все так, наче хтось навмисне зацікавлений створювати некомфортні умови іноземцям. Якщо так триватиме далі, то можна собі уявити, у які зомбі до ранку перетворюватимуться заявники за десятиградусного морозу. "Живу і працюю тут сім років, плачу податки й адмінзбори. А вони ніяк не спромоглися надати нам достойні умови. Тут навіть анкету ніде заповнити, - розчаровувався "Порогам" добірною чеською в'єтнамець середнього віку Лі за металевою огорожею. - Ми що, не люди?!"

Тимчасово у Празі, за даними минулого року, мешкало 56,7 тисяч іноземців. Якщо врахувати, що кожен з них сплачує мінімум 1000 крон амінзбору за продовження дозволу на перебування, то виходить сума чималенька – понад 50 мільйонів крон щороку. У новий будинок поліції було вкладено 15 мільйонів крон. Для комфорту іноземців замало коштів? Чи бажання?

×

Вчений, котрий відкрив Чехії Галичину

Текст: Михайло КРІЛЬ

Наприкінці 19-го століття про Україну в Празі знали більше, ніж сьогодні?

Етнограф Франтішек Ржегорж (1857–1899) має особливе місце серед чеських учених. Він певний час мешкав у Галичині (1889, 1891–1893). Левова частка його наукової спадщини стосується україністики. Свідченням цього можуть бути рядки з листа до священика Володимира Герасимовича, письменника, автора оповідань і драматичних творів з народного життя: "У Празі живу працею про українців, тим життєвим покликанням..."

За допомогою українських друзів Ржегорж своїм коштом зібрав українську бібліотечку, яку подарував Національному музею у Празі. Там зберігається його унікальна колекція етнографічних матеріалів. Водночас львівській "Просвіті" він подарував бібліотечку чеських книжок (тепер вона зберігається у фондах Львівської наукової бібліотеки ім. В.Стефаника). Ржегорж був дійсним членом Наукового товариства ім. Шевченка (1895), товариств "Просвіта" (1891) і "Чеська беседа" (1879) у Львові, Чеського музею (1894). У 1894 і у серпні 1899 року з науковою метою відвідував Галичину, побував у Львові. Помер 6 жовтня 1899 року після важкої хвороби у Празі, де й похований.

Для Напрсткового музею...

Життя і наукова діяльність Ржегоржа досліджувалися вченими обох країн. Розвідка Нади Валашкової, яка вийшла у Празі в 1999 року, комплексно розглядає етнографічну діяльність Ржегоржа. Зацікавлення вченого культурою українського населення Галичини почалося зі збирання ним експонатів для Чеського промислового музею родини Напрстків у Празі (пізніше Напрстків музей), з яким нав'язав контакти у 1879 році. 1891 року чеське товариство "Сватобор" виділило Ржегоржу наукову стипендію в сумі 150 золотих ринських для дослідження української народної культури. Ржегорж охопив рівнинну область Галичини і, частково, гірську частину Карпат, населену гуцулами та бойками. Вчений мав добру спостережливість, умів виділити деталі, вивчав літературу. В доступній формі він подав відомості чеській громадськості. У коло його зацікавлень потрапили описи близько 40 різних свят або днів, які відзначалися народними традиціями чи певними обрядами магічного характеру, що мали забезпечити успіхи в господарюванні та в особистому житті людей.

Ржегорж зібрав близько 1200 зразків етнографічних матеріалів. Збірка гуцульської народної культури (дерев'яні та металічні вироби) й сьогодні зберігається у Етнографічному музеї при Національному музеї у Празі. Він знайомив не лише чеського читача, а й широку освічену громадськість з невідомими чи малодоступними фактами з життя мешканців найсхіднішого регіону монархії Габсбургів. Описував особисто ним виявлену реальність: фіксував ціни за харчування і ночівлю, звертав пильну увагу на селян у полі, замальовував їхні знаряддя праці, придивлявся до роботи ремісників (ткачів, кравців, шевців). Ржегоржеві замальовки мастків, господарських будівель, знарядь праці завжди супроводжувалися зафіксованими точними розмірами, що свідчить про його добру орієнтацію у сільському господарстві.

Цікавими є оповідання селян...

Ржегорж володів десятьма мовами і міг ознайомлюватися із європейською етнографією. На початку 90-х років Ржегорж провів акцію письмового опитування, і на його прохання записувати фольклорний матеріал відгукнулися місцеві знавці народної творчості. Рукописна спадщина вченого містить матеріали, надіслані 35 українськими кореспондентами. Від священиків йому приходили відомості: "Про деякі вірування руського народу в селі Озерянка, прив'язані до днів церковного року", "Дещо про справи селянські", "З народної демонології і метаморфоз у селі Крехові Жовківського повіту", "Народні звичаї і вірування в декотрі свята після руського календаря", "Обряди-звичаї і

забобони при освяченні дому на Русі" та інші. У листі до Герасимовича з початку 1893 року він пише: "Незвичайно цікавим є стиль оповідань крехівських селян. Коли дійде в мене до праці цього роду, то залишу все без змін... Маю в своїй теці діда, богиню, утопленика, біду, домовика, мару, блуда, білу паню, обіжу, обійника, перелесника, манію, ладу. Найбільш зібраного матеріалу маю про відьму (чарівницю) і про упира". Просив надавати йому матеріали про громовицю (грім, блискавку, грозу), град, дощ, сніг, дощ, веселку, паморозь, вітер, мороз, вогонь, росу, бабине літо, зорі, сонце, місяць, землю тощо. Цікавили його також відомості про сівбу зернових, окремі сорти зернових і городніх культур (жита, пшениці, ячменю, вівса, гречки, гороху, кукурудзи, квасолі, гарбуза, огірка, буряка, моркви, петрушки, цибулі). Вчений зазначав, що не потрібно писати наукову працю чи дотримуватися строго якоїсь послідовності, а "просто вистачить невпорядкованих відомостей, але ясних і точних".

Обудві освячено церковними співаними гавбами

Сприяння контактам

Ржегорж цікавився й ботанікою як з етнографічного, так і з медичного боку: "Збираю, ходячи по полях, одні українські квіти, і люди про мене думають, що я певно хочу стати доктором медицини, або що я у спілці з "нечистим". Вірте, Ваші люди про кожне зілля вміють сказати щось цікаве... Я звернувся до деяких знайомих дівчат-українок, просячи їх збирати і сушити рослини. І щоб вивідали, з якою метою і при якій нагоді уживаються, наприклад, в медицині, в чарівництві, в крашенні, до страв, до свячення і чи береться з тою ціллю рослина ціла чи тільки корінь, листя. Або чи сира, сушена, відвар, вимочена і т.п... До кожної рослини додати народну назву. Восени я приїхав би до Янова за цілою збіркою".

Етнограф також сприяв розвитку контактів між українськими й чеськими ученими та діячами. Він сам мав тісні зв'язки з Борисом Грінченком, Осипом Маковеєм, Іваном Франком, Володимиром Шухевичем та іншими: "Зв'язки з вашими підтримую постійно, ось, наприклад, з Франком, якому саме клопочусь про портрети для "Житє і слова" і т. д... Особливо йдеться мені про те, щоб ввести українську торгівлю в чеську колію. І от розсилаю зразки чеських товарів вашим крамницям... Писав мені також доктор Чайковський з Бережан, щоб вислати "Zlatu Prahu" і "Sv tozor" по зниженій ціні". За ініціативою чеського вченого велика група галицьких і буковинських українців відвідала у Празі в 1891 році крайову ювілейну та у 1895 році етнографічну виставки.

Журналіст

Етнографічні статті Ржегоржа про українців - "Календарик з народного життя лемків", "Новий рік на Галицькій Русі", "Квітна неділя", "Русинські гаївки", "Маріянські дні русинів Галичини", "Задушки", "Пан і селянин у русинському селі в Галичині", "Шлюб", "Поклін у пана", "На русинській верховині у Галичині", "Русинський загородник", "Мазник" публікувалися свого часу у різних чеських періодичних виданнях. Більшість цих праць містить автентичні етнографічні матеріали описового характеру. Ржегорж мав у чеській, українській і польській пресі близько 170 матеріалів та майже 160 статей у відомій чеській енциклопедії "Ottův slovník naučný" про історію та культуру українців Галичини. Його статті можна розділити на загального характеру (географічно-краєзнавчі, подорожньо-описові), соціо-етнографічного і господарського змісту, народно-обрядові, сімейно-обрядові, етнографічно-фольклорні, міфологічні, про матеріальну культуру, народне мистецтво, народне лікування, етнічні меншини.

Фотодокументація

У 1999 році повну збірку фотодокументів (553 світлини) Ржегоржа видав Напрстків музей у Празі на CD-ROM. Фотоапарат на той час ще не набув поширення, і в етнографічних розвідках України дослідники його майже не використовували (за винятком хіба що В.Шухевича). Ржегорж фотографував сільські хати, господарські будівлі,

школи, сакральні будівлі, святковий і повсякденний одяг, землеробство, домашнє ремесло, працю вуглярів, роботи на скляній гуті, церковні свята та сімейні обряди, торгівлю й пейзажі... Знімав у Долинському, Городенківському, Калуському, Косівському, Львівському, Стрийському, Тернопільському, Тлумацькому, Жидачівському округах. Він проявив себе й як фотоілюстратор українських періодичних видань, зокрема, часопису "Зоря".

Дослідження Ф.Ржегоржем української народної культури в Галичині та її презентація серед наукової чеської громадськості сприяла зацікавленості української галицької інтелігенції збиранням знань у цій галузі. Етнографічні матеріали ученого досі залишаються важливим джерелом вивчення культури і побуту не лише українців, а й національних меншин Галичини останньої чверті XIX століття.

Автор є доктором історичних наук, доцентом Львівського національного університету ім. Івана Франка ×

Текст: Олекса ЛІВІНСЬКИЙ

До Праги на пива ковток

Погляд на чеське мистецтво розливати й смакувати жовтим пінним напоєм та приймати за ним важливі рішення

Двадцять років тому комуністичний секретар Чехословаччини Василь Біляк у інтерв'ю західнонімецькому журналу "Шпігель" сказав фразу, яка згодом стала знаменитою: "Пиво для нас є хлібом". Часопис вийшов саме 28 жовтня, у річницю проголошення першої Чехословацької республіки у 1918 році. І дійсно: тоді чеські корчми були наповнені ренегатами, які святкували заборонений ще день державності. Біляк чи не єдиний раз за свою сумнозвісну кар'єру мав рацію: корчма та пиво нерозривно зв'язані із чеським суспільством та його рекомендуванням.

Жодна влада, жоден режим не наважився змусити відмовитись чехів від пива. Така божевільна ідея підняла б їх, миролюбних, на революцію. "Ми можемо не мати грошей зовсім, але на оте пиво декілька крон знайдеться завжди", - каже чеський журналіст Рене Кочік. Ріст цін на улюблений напій лихоманить жителів країни більше, ніж нестихаючі скандали на політичній сцені. Нині Чехія збирається збільшити оподаткування хмелю та солоду, до того ж через подорожчання сировини та енергії найбільша броварня "Пльзенски Праздрой" підійняла ціну розливного "Пілснер Урквелл" на 1,40 крони.

Та все одно ціна чеського пива — трохи більше за 1 євро за півлітра — у чотири рази нижча, ніж у Німеччині. І це приваблює в країну мільйони туристів. Кожен чех споживає біля 150 літрів напою на рік — найбільше у світі. Жартують, що держава свідомо дотує пивоварну галузь — щоб люди попивали бурштиновий напій і не переймалися політичними аферами. І політики часто свої найважливіші, та не завжди наймудріші, рішення приймають саме в корчмах — господах. Мовляв, щоб поближче до народу...

Інтелігенція в корчмі

У Чехії ще у 8-9 столітті в монастирських садах почали вирощувати хміль. Чимало монахів присвячували своє життя напоям з нього більше, ніж молитвам. Тодішнє пиво було рідкою, не дуже проквашеною кашею. Окрім хмелю, використовували навіть солод із пшениці. Згодом "право варити пиво" отримали міщани, рицарі та шляхтичі, лише сільський люд такого права не мав. Ячмінь у напої почав переважати на початку 17 століття, але ще не усувалися з нього дріжджі. 1842 року в Пльзні побудували міську броварню, куди запросили баварського спеціаліста Йозефа Гролля. Сировина дозволила йому зварити якісніший напій, і його лагерне пиво швидко прославилося.

Чому пиво увійшло у типову чеську традицію? Велику роль зіграла якість основної сировини — води у джерелах та криницях оточеної горами, скелястої країни. У 30-40 роках 19 століття чехи сходилися в корчмах, які давали їм соціальну та мовну свободу. Адже на вулиці, школі чи установах розмовляти чеською було "некультурно", чеськомовні вважалися "соціально нижчими", у "вищому товаристві" розмовлялося німецькою. Тому господа стала таким собі прототипом наших домашніх кухонь — мовним анклавом, паралельним світом, де зароджувалася національна інтелігенція. І тепер серед чехів не дуже прийнято ходити в гості додому — зазвичай люди проводять зустрічі, і ділові, і приватні — саме у корчмі за пивом.

Не переливайте з кухля до кухля!

Споживання жовтого пінного напою серед чехів має якщо не ритуал, то принаймні неписані правила. Порушувати їх означає — не поважати етикет. Іноземці-туристи часто їх не знають, або ними нехтують, чим інколи викликають невдоволені реакції. Скажімо, якось один український гість у празькій корчмі "У Рудолфіна" почав перед очима у корчмаря неохайно переливати "Пльзень" зі свого кухля у кухоль колеги. Корчмар щось невдоволено пробурмотів, а весела російськомовна офіціантка ніби на жарт вигукнула: "О, ну хіба можна так не поважати пиво?!" Голів, звісно, за недотримання чеських корчмарських традицій ніхто не відриватиме, однак кілька цікавих правил варто знати. Для чого, скажімо, ділитися з колегою пивом, якщо корчмар може принести йому нову гальбу? Адже розливання пива чехи вважають мистецтвом! Або якщо вже вам не під силу сьомий-восьмий півлітр, то колега може цілком пити і прямо з вашої склянки.

Розливне ("чоповане" чи "точене") чеське пиво має найунікальніший смак. З пляшок у корчмах його п'ють хіба що у виняткових випадках — скажімо, коли водій замовить пляшечку безалкогольного "Радегасту". Пляшкове п'ють переважно на природі чи деінде, якщо можливості розливати немає. А от пиво у алюмінієвих банках ("плеховках") купують хіба що шумні й дивакуваті туристи десь там із Заходу, а у пластмасових пляшках — і взагалі безпритульні. Справжній корчмар ніколи не "начопує" до пластмасової пляшки, тому якщо в Чехії вам закортиться розливного пива "із собою", то візьміть лише глечик (джбан). Зневажається й тара у вигляді пластмасових одноразових горняток ("келімків"): таке подається лише десь на фестивалях чи у надзвичайних випадках (під час аварій водогону, наприклад).

Кожна чеська корчма має "свою" марку пива. Броварні ексклюзивно поставляють їм дижки, фірмові склянки й рекламні матеріали. Спирт у ньому практично не відчувається, воно швидко засвоюється, і у Чехії можна випити за вечір дуже багато півлітрів. Розповсюджені скорочення "десітка" та "дванацтка", тобто 10- та 12-процентне пиво. З відомих марок до "десітки" належать, скажімо, "Старопрамен", до "дванацтки" — "Пльзень Урквел", а "Гамбрінус" та "Велкопоповіцкі Козел" трапляються в обох різновидах. Є близько сотні й інших видів та марок, переважно з регіональних пивоварень, таких як "Клаштер", "Чорна Гора", "Свіяни" чи "Постржіжінське". Ці марки постійно воюють за своє місце під сонцем із великими броварними монополіями, хоча якістю їхній виріб зовсім не поступається, а ціна нижча. Ця війна часто закінчується не на користь менших фірм — так, невдовзі закінчить своє існування улюблений серед незаможних пивовар "Бранік" разом із торговою маркою: не витримав натиску сусіднього "Старопрамену".

Дивіться в очі!

У чеському шинку завжди вас обслужить офіціант. А офіціантки часом на радість гостям бувають "нагорі без" — тобто з оголеним бюстом. Про марку замовленого пива завжди можна дізнатися зі склянки: ніколи тут не наллють "Будвар" до склянки від "Крушовіце". Їсти не примусять: з одним пивом можете сидіти й годину. Для тих, хто сидить цілий день на роботі, достатньо барів, де можна "дати собі одне на стояка". Під склянку не забудьте покласти собі "тацек" — паперову підкладку. Пиво подають завжди з піною, тому кухлі інколи мають більший вміст, ніж півлітра — щоб і для піни місце було.

Абсолютно нормальним явищем вважається в Чехії запросити дівчину до пивної. Але чоловічий привілей — заходити туди першим (а непароком бійка?). В корчмах можна побачити компанії дівчат та жінок без чоловіків зовсім. Перше, що зроблять чехи, зайшовши до господи — це поскидають куртки, пальта і шапки.

Цокання у великій компанії теж має свою специфіку: обов'язково треба дивитися в очі тому, з ким саме цоркаєшся. Цок! — а потім стук! дном келиха об стіл — і поїхали вгамовувати спрагу. Вважається, що тим стуком до стола келих позбувається зайвої пивної енергії, отриманої під час цокання. Чехи не проголошують довжелезних тостів — лише "на здоров'я", "на зустріч" чи на що щось, цоркаються кухлями лише раз за посиденьки. Якщо перший півлітр швидко випито, не метушіться: кельнер вам завжди принесе другий, третій... — як тільки помітить, що ваша склотара порожня. Часто й не спитає, чи хочете ви ще пива.

Після третього-четвертого півлітра навіть найвитривалішого пивомана "притисне". Якщо треба, не соромтеся зізнатися, що вам треба піти "на заход". Чисті туалети є у всіх господах без винятку, ніякої платні за їхнє користування гості не сплачують. Чоловічі й жіночі вбиральні — окремі. А у чоловічих над пісуарами навіть рекламу вивішують.

Добре пиво — з чистих трубок!

Справжні чеські кельнери поважають відвідувачів і створюють добрий настрій. Щоб пиво смакувало, вони щодня годинами ретельно промивають мідні трубки, хоча вважається, що це достатньо робити раз на 1-2 тижні. Пльзеньська пивоварня навіть нагороджує корчми золотими медалями "За чисті трубки". "Якщо пивні апарати не промивати, у них заводяться різні бактерії та грибки, пиво стає поганим", - розповідається на "тацках" із зображенням такого собі противного зеленого мікроба — "шмейда", який псує смак напою. Історичні "пльзеньскі господи", - такі як празькі "У Тігра" чи "У Двоу Кочек", - мають по декілька таких медалей. Тому вони завжди переповнені постійними відвідувачами — "штамгастами". Заслужені відвідувачі таких корчм мають постійно зарезервовані місця із особливими літровими кухлями — "туплаками".

Кельнери довіряють своїм гостям: приносячи часто сім-вісім кухлів пива, залишають прямо на вашому столі листочок паперу, де напишуть: одна риска — один півлітр, ну й ціну якої-небудь страви, якщо ви забажали. І це — єдиний документ, де нотується замовлення, власної "бухгалтерії" за бар-стійкою не ведуть. У великій і вже веселій компанії кількість рисочок перевалює за десять-двадцять, і тоді слід допильновувати, що ж там кельнер малює. Коли надійде черга розрахунку, перше, що корчмар запитає — це як плататимемо — разом чи окремо. Навіть якщо йдеться про пару чоловіка з жінкою. І чехи часто платять окремо. Отак: пити-гуляти — разом, але гроші кожен відраховує свої — за те, що наїв і напив, а кельнер закреслить на листочку те, що оплачено. І не забудьте йому залишити кілька крон чайових - "дишка", особливо якщо він приємно вас обслуговував.

Сир із запахом... сечі

До речі, про їжу. Вгамувати "пивний" голод можна звичайним гуляшем чи смаженим сиром, та меню чеської корчми пропонує цікаві делікатеси. Є дешевші, наприклад, "утопенец" — шмат замаринованої ковбаси, чи специфічно підготовлений сир - "накладани гермелін". З дорожчих може бути унікальний татарський біфштекс, або ж гриль свинячого коліна. Та королем закусок є пивний сир. Це — бринза, розтоптана з цибулею, кмином, часником. Нічого особливого? Так, але якщо до цього додати трохи пива, то ця суміш смердітиме справжньою... сечею.

Середньостатистичний чех гордо нехтує снобізмом. "Нормальна" корчма, скажімо, "У Чернего Вола" чи "У Тігра" завжди трохи (або не трохи) прокурена, шумна, не надто освітлена, оформлена деревом (жодного пластику!), гратиме старі "піснічки о півічку" сивий добрий гармоніст, дивакуваті гості із собаками радо запросять до свого столу, якщо вам ніде сісти. Правда, старого музику часто замінюють плазмові телевізори — футбольна комерція дісталася й до найконсервативніших господ. Та все одно заради доброго пива і приємної компанії традиційна чеська корчма — ідеальне місце.

×

Текст: Олесь АНДРІЙЧУК, "Дзеркало тижня"

Трагедія нашого іміджу

Як українцям позбутися реноме "агресивних" і "затурканих"?

Німці нарікають на дорожні вибоїни; бельгійці — на якість пива; італійці чують «мило» у своїх спагеті; французи, замість істини, знаходять у вині «бурду»; швейцарцям неправильно йдуть годинники; іспанцям не вгодила «Барселона»... Ніхто в Європі не задоволений тим, що має! Так само «по-європейському» невдячні й українці, які наче й не були сотні років без держави, наче не отримали тільки півтора року тому довгождану Свободу.

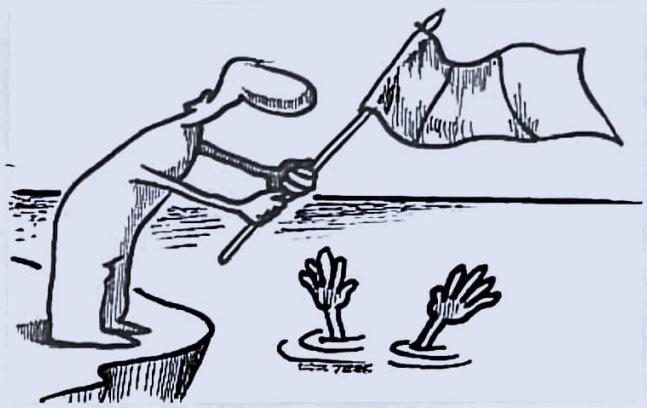
Тему національного іміджу українці часто обговорюють як удома, так і за кордоном. Ілюстративне фото

Натомість невдоволення — це шлях до покращання. Головне, аби не було огульного критиканства, оцього «А я ж давно казав! А я ж давно застерігав!» Бажання змін — природне. Можливо, коли згущуються фарби — якось наочніше все бачиться і швидше змінюється... Авторові слід попросити вибачення у тендітно-делікатної частини аудиторії за жорсткість прикладів та категоричність висновків у цій статті: це не тому, що «накипіло», а радше тому, що «краще гірка правда...»!

«Фірма пропонує для роботи українців»

Їй-богу, своїми очима читав ось такий чеський інтернет-сайт. Причому йдеться не про «оголошення», а про цілий веб-ресурс, дотого ж добре розрекламований. Після такого заголовку читачеві добірною чеською мовою пояснюють переваги найму на роботу українців: «Вони готові сумлінно і тяжко працювати, вітають кожну додаткову робочу годину. З ними ваша праця не порушуватиме Трудовий кодекс. Можемо надати вам навіть одного працівника, наприклад... для ремонту родинного будиночка». Вловлюєте цинізм?

Фірма запевняє, що має велику базу даних, а не задоволеному одним працівником за кілька годин буде надано іншого. І застереження про заходи безпеки: «З кожним працівником фірма має особистий контакт, тому клієнт не повинен хвилюватися про будь-які проблеми: їх одразу ж залагодять». У перекладі з мови символів це означає: «В нас є їхні паспорти та адреси. Вони як вогню бояться депортації, тому будуть сумирними, як ягнята».

Хто бодай трохи знає Прагу, підтвердить, що тут (як і в кожному чеському місті) є принаймні кілька «точок», де з ранку до вечора стоять українські заробітчани і куди навідуються чеські працедавці. Це скидається на ринок рабів, які очікують заглядання їм до рота. Сидять отак наші люди: розпарені, насторожено-насуплені, зернята гризуть, пиво чеське п'ють, гомонять щось собі малозрозумілим закарпатським діалектом. На жарт — усі регочуть; як хтось сполошить — швидко розходяться. Система відпрацьована вже не один рік: усе полагоджено, все домовлено — тільки сиди й чекай роботодавця. Городяни проходять повз цей людський торг із відстороненими мінами, бо ж на серці муляє: не годиться так, що не по-людськи це, не по-європейськи... Але одразу сумління знаходить заспокійливе: «А чого він взагалі їхав сюди? Хай би сидів собі в своїй дірявій Україні. Його ніхто не кликав — у нас тут і в самих праці немає».

За 45-й вже ніхто не згадує...

А чого ви дивуєтеся? В Чехії українці — це не так нація, як синонім чорнороба: такого золотозубого загорілого сільського хлопця, обстриженого, набундюченого, забитого. Чеською мовою навіть саме слово «українці» звучить пекучо, як діагноз. Тішить, що маємо ще двох «співтоваришів» за іміджем: молдаван та циганів.

Колега з Карлового університету, скаржачись на погану експлуатацію житла, каже: «На жаль, у моєму під'їзді і в усьому будинку більшість квартир орендована українцями, які взагалі не знають, що існує домоправитель... Він прийде до них, скаже щось підписати, і вони підпишуть... А ще українці поставили поміж нашими вікнами сателітну антену, то я тепер нічого з балкона не бачу...» Зауважте, йдеться про працівницю університету!

Відповідь на кшталт: «якби не ці ненависні вам українці в сорок п'ятому, то досліджували б чеську мову разом з іншими забутими слов'янськими мовами десь в американських університетах» може ненадовго заспокоїти власну гордість. Але згодом помітите, що чеські городяни мають рацію: нікому не хочеться, щоб по-нехлюйському поводились у вашому охайно виплеканому обійсті. Невдоволення чеських громадян "зайдами" край високе. Якщо не прямо у вічі, то принаймні поміж собою переважна більшість «має що сказати про тих українців». Отож, шановні кияни, харків'яни, львів'яни: їдучи у відпустку до Праги, не дивуйтеся секундній паузі, коли дістаєте свій паспорт в аеропорту чи готелі: вам тут раді... але не дуже.

Дійшло, що докотились

Історіями-страшилками з життя мафії, комічними анекдотами про натуралізованих сусідів, які збирають старі телевізори на смітниках, чи співчутливими оповідями про сердегу-трударя, котрий отримує жменьку євро за денну працю, щоб прогодувати родину, переповнений сучасний інформаційний простір не лише Чехії, а й Португалії, Італії, Польщі — всюди, куди занесла доля українських трудових мігрантів. «Нашого цвіту...», як то кажуть.

Чи правдиві ці історії, чи міфічні — питання другорядне. Тут Україна мало чим може допомогти своїм землякам, та й не чекають вони цієї допомоги. Завдання Української держави, а також усіх бодай мінімально свідомих власної гідності громадян, — ініціювати внутрішню публічну дискусію щодо покращання іміджу нашої нації в Європі.

Ми й досі наївно віримо, що помаранчева революція, Євробачення, Кличко з Шевченком є візитними картками нашої держави у світі. Сміх, люди добрі! Та нікому тут немає діла ні до Майдану, ні до славної футбольної історії України. Європа живе іншими темпами. Плин інформації шалений, а Україна в ньому не представлена. Не представлена взагалі.

Усе, що знає пересічний європесець про нашу державу, — це кілька енциклопедичних речень плюс внутрішня оцінка людей за рівнем маргіналів-заробітчан. І не тому, що він тупий чи обмежений, а тому, що ніякого діла йому до нас немає. Київ для нього — це те ж саме, що для нас Тирана чи Улан-Батор: чи є він, чи немає його — різниця невелика.

Наш маргінальний європейський імідж

Декларуємо європейські прагнення, претендуємо на культурну столицю Європи, а самі за стільки літ не можемо зробити ревізію власного зовнішнього іміджу. Доки українці насолоджувалися вигаданими регаліями, імідж держави «дешево й сердито» викували наші заробітчани, які добрі й тихі поодинці, але коли вкупі — краще не підходь. Наче дорослі дядьки знову відчули «свободу», і, як солдати у самоволку, вибираються після тривалої праці в місто «на людей подивитися» (що саме собою нестрашно) і «себе показати» (тут уже гірше). Та й життя їхнє в бараках скидається, радше, на армійське.

Те, що творилося даністю життя десятки років, складно змінити осмисленими діями за коротку добу. Однак всі мусимо усвідомити: в європейському світогляді виразно домінує образу «маргінальної України». Щоб позбутися проблеми, передусім про неї варто довідатися.

Ця стаття мала б починатися із сентиментального: «Були часи, коли слово «українець» у Празі являлося синонімом освіченості, порядності та волі до свободи: ректором Карлового університету був наш земляк, а вся українська інтелігенція знаходила гостинний прихисток у «серці Європи», в мальовничій Празі та миловидих Подєбрадах...». Але надто гіркою видається реальність сьогодення, порівняно з вісімдесятирічною давниною: «не той тепер Миргород...». Хочеться вірити, що на відновлення власного позитивного реноме українцям не знадобляться цілі десятиліття... Хочеться вірити...

http://www.zn.kiev.ua/ie/show/592/53047/

Розмову вела: Оксана ПРОЦЮК

Михайло Зеленчук: «Все життя я присвятив Україні»

В дитинстві голова Братства ОУН-УПА називав себе русином

Він належить до покоління тих українських націоналістів, про яких свого часу Олег Ольжич писав: «Це люди – на сталь перекуті в огні, це люди, як брили камінні». 82-річний колишній хорунжий УПА, а нині голова Всеукраїнського Братства ОУН-УПА Михайло Зеленчук – людина, якій притаманні духовна міць і молодість, мужність і жертовність, віра в Українську Україну.

Напередодні 64-ї річниці з часу створення Української Повстанчої Армії ми зустрілися з Михайлом Зеленчуком, життєвий шлях якого по праву можна вважати подвижницьким.

Пане Михайле, коли Ви остаточно усвідомили, що націоналізм і боротьба за Українську державу стали змістом Вашого життя?

Уся моя юність формувалася у дусі українського націоналізму. Щоправда, тоді я цього не усвідомлював. У пам'яті моїй закарбувався випадок, який постараюся вам коротко розповісти. Мої батьки були неписьменні, і все знання, яке вони мали, передавалось з уст в уста. Ми називали себе русинами. Одного разу, коли я вже ходив до школи у моєму рідному селі Зелена, пішов до склепу купити зошит і кажу: «Продайте мені руський зошит». А власник склепу українець Петро Кушнірчук відповідає мені: «Потрібно говорити український зошит, бо русинами ми були дуже давно, а тепер ми називаємось українці». Дуже докладно він розповів мені про все це й запропонував запам'ятати віршик: "Хто ти, хлопчику маленький? Я вкраїнець молоденький, Український я юнак, Лев і тризуб — то мій знак". У цей момент відбувся якийсь переворот у дитячій душі. Моя вчителька Ольга Гадівська вийшла заміж за сотника УГА, який потайки заходив до нас на уроки історії, і від нього я вперше дізнався про Січових Стрільців, бій на Маківці, Олену Степанівну і Софію Галечко. Після 7 класу, у 14-ти річному віці мене прийняли в «Просвіту» і записали до читальні, де я часто позичав «дешеві книжечки» на історичну тематику, які нерідко в неділю читав уголос татові і мамі.

А що було наступним поштовхом?

Бої у Закарпатті. Канонади було чути аж до нашого села... Проте найяскравіше враження справило проголошення Акту відновлення Української Держави 30 червня 1941 року. «Волею українського народу, Організація Українських Націоналістів під проводом Степана Бандери проголошує відновлення Української Держави», — лунало раз за разом по радіо. Крім цього, озвучувались всілякі відозви і розпорядження Ярослава Стецька. Тішився, плакав з радості мій батько. Згодом наш війт оголосив про формування вишкільного куреня «Січ» з молоді від 16 до 24 років. Уже за тиждень три сотні юнаків строєм марширували до церкви, співаючи стрілецьких та козацьких пісень, а потім проходили військовий вишкіл на толоках.

Але ж незадовго наступила німецька окупація, під час якої була заборонена діяльність «Січі»...

ОУН під керівництвом «Максима Рубана» (Миколи Лебедя) оголосила про підготовку до боротьби проти нового окупанта. Вся організація пішла у підпілля, а молодь таємно вступала в молодіжну ОУН «Юнаки». Я також вступив у «Юнаки» і був призначений зв'язковим, а потім станичним на своїм присілку. Розпочалися постійні ідеологічні вишколи з Катехизму українського націоналіста, і так формувався світогляд юнака, насичений духом любові до України, духом завзяття й ненависті до ворогів. У 1944 році я вступив у ряди ОУН і склав присягу: «Здобудеш Українську Державу, або згинеш у боротьбі за неї», а дальше мене направили до вишкільної сотні «Іскри»...

Від вояка УПА до голови ВБ ОУН-УПА Ви пройшли довгий і нелегкий шлях. Чи мали на цьому шляху розчарування, сумніви, зневіру?

Я особисто не мав ні сумнівів, ні зневіри, ні розчарувань на своєму життєвому шляху. Як інакше б я зміг вистояти і пройти 11 років боротьби в тяжких умовах більшовицької дійсності?

Ваша непохитна віра в Українську Україну іноді дивує. Ви ніколи не шкодуєте, що свої здоров'я, молодість віддали боротьбі?

Усі ми пішли в ОУН і УПА за покликом душі і серця. І, переконаний, ніколи нікому не приходили в голову думки про якісь переваги, пільги, які нібито колись будуть. Не дуже й дивуємось цьому, що наші кати, які вбивали нас, знищували на кожному кроці, мордували у тюрмах і концтаборах, запроторювали в дикі сибіри, мають тепер від української держави велику шану, похвалу, допомогу. Більше того, навіть ордени та звання «Герой України»! Бо хто ж був першим президентом України? Леонід Кравчук — член ЦК КПУ, ідеолог комунізму, який з легкої руки задарма віддав Росії ядерну зброю, Чорноморський флот... Навчив свою комуністичну рать ховатися за національну символіку і розтягувати народне багатство, а потім, знизавши плечима, пророк: «Маємо те, що маємо». Не кращим виявився і другий президент — представник високого рангу комуністичної номенклатури. Хоча й він видав книгу «Україна — не Росія», проте не здатний був збагнути, що таке національна ідея і пішов навмання.

Навіть нині рідною державою ваша боротьба належно не пошанована...

Щодо нашого визнання, то Кравчук взагалі не торкався цього питання, а Кучма відговорювався заздалегідь заготовленою фразою: «Я не проти». Однак, ми не втрачали надій і сподівань на те, що народний Президент перейде рубікон непорозумінь і виправить цю історичну несправедливість. На жаль, так не сталося. На подив народу, Ющенко закликає жертву подати руку катам своїм. Пам'ятаємо, як напередодні президентських виборів тодішній прем'єр-міністр України Віктор Янукович, виступаючи в Києві перед ветеранами, висловив думку, що потрібно, нарешті, в Україні примирити наших співвітчизників, які брали участь у бойових діях Другої світової війни на різних фронтах, і, заради громадянського миру й злагоди, надати воякам УПА статус учасників бойових дій. А недавно він заявив, що виступає проти перегляду оцінки історичних подій, яка вже склалася, бо, мовляв, її не варто переписувати, адже вона вже давно дана учасникам тих подій. Зі сказаного Януковичем випливає, що і надалі треба вважати воїнів ОУН-УПА «ворогами народу», як це було за радянських часів. Отож, доводиться чекати нового Вашингтона...

Хорунжому УПА Михайлу Зеленчуку присудили розстріл, згодом його замінили на 25 років ув'язнення у концтаборах строгого режиму. Якби можна було розпочати життя спочатку, чи повторили б Ви свою життєву дорогу?

Ще у 2000-му році на свої іменини — свято Архистратига Михаїла, яке відзначають 21 листопада, я сформулював своє життєве кредо: «Здобудеш Українську Державу, або згинеш у боротьбі за неї», «Нам Україна вище понад все». Ось ці, святі для мене, слова із Декалогу і гімну українського націоналіста лягли в основу мого життя, як борця за волю і незалежність України. Вони зростили юнацьку завзятість і відвагу в рядах Української Повстанської Армії. Вони кріпили мою фізичну і духовну силу в дні і роки безнадійного підпільного змагу. Вони підносили мій дух у смертній камері й живили мою силу і віру вистояти в московських гулагах. Вони спрямовують мою працю, як керівника Всеукраїнського Братства ОУН-УПА у незалежній Україні. Все життя я присвятив Україні, змагався за неї, за її волю, як тільки міг, а коли, з ласки Божої, Україна стала вільною, разом із своїми побратимами невтомно працюю на утвердження Української Самостійної Соборної Держави. В цьому моє особисте й родинне щастя, це і є кредо мого життя.

Всеукраїнське Братство ОУН-УПА належить до Європейської конфедерації ветеранів Другої світової війни і водночас не визнане рідною державою...

Так, ми дійсно визнані Європою і ще у 1995 році прийняті до Європейської конфедерації ветеранів Другої світової війни, про що засвідчує договір між Конфедерацією і Братством УПА за моїм підписом і підписом генерала армії Жана Ляказ. Варто сказати, що французькі ветерани Руху опору перейняті великою повагою до ОУН і УПА, бо під час одного бою з німцями знайшли «Записки» групенфюрера СС Ґ.Берґера. Він описав 47 боїв німців з УПА на Волині, які для німців були програшні, і вони втратили до півтора-двох тисяч чоловік. Із врахуванням цього генерал де Голль сказав наприкінці серпня 1944 р. у Рамбуйє такі слова: «Якби я мав таку армію, яку має ОУН, німецький чобіт не топтав би французької землі». За словами дослідників, ні французький Резистанс, ні групи грецької ЕЛАС, ні навіть регулярна армія Тіто не до порівняння з тією жертовністю та високою організованістю, яку проявили вояки УПА, не маючи за собою жодних державних структур, жодної зовнішньої підтримки.

Що відчуваєте напередодні 64-ї річниці з часу створення УПА, з яким настроєм зустрічаєте своє свято?

Ми, вояки УПА, завжди з великим піднесенням зустрічаємо це надзвичайно велике свято — Покрови Матері Божої українського війська і створення УПА на Волині. Сподіваємось, що наступний рік буде проголошений роком єднання всіх наших державницьких сил із завершенням визнання державою боротьби ОУН-УПА за незалежність України. І 65-ту річницю з часу створення УПА відзначатимемо у нашій українській столиці на належному рівні.

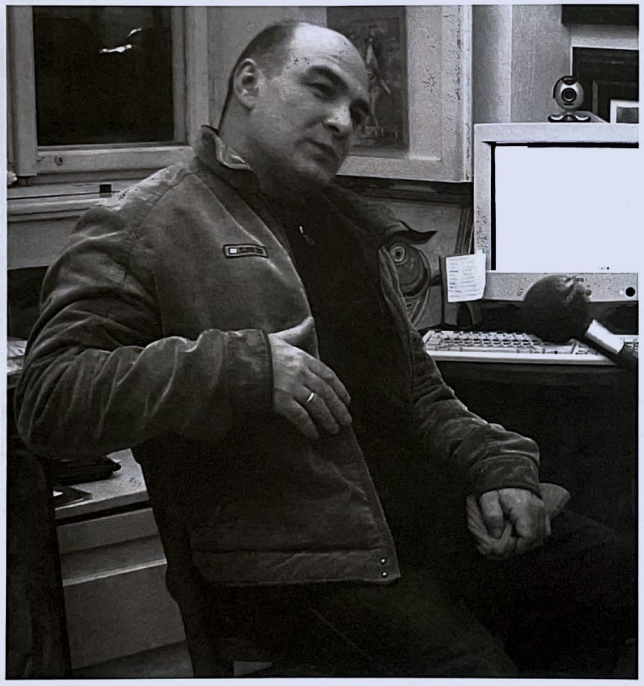
×

Текст: Олександра ВАГНЕР

Творчості треба вчитися у дітей

Художник Роман Зузук про свої починання у Чехії та інших країнах

Його картини краще знають у Європі, ніж на батьківщині. Народився в 1961 році в невеликому волинському селі. У 1980 році розпочав навчання у Сімферопольському художньому училищі, на відділенні кераміки, а через чотири роки – у Київському художньому інституті, на факультеті реставрації. У 1991 році Роман Зузук уперше приїхав до Праги, де й залишився жити. Утім, через кілька років переїхав до Канади. У Празі, де й відбулася наша розмова, картини Романа Зузука продаються на Малій Страні, в Галереї сучасного українського мистецтва, що заснував у чеській столиці брат Романа – Мирослав.

- Ваші картини більше знають у Європі – як Ви прийшли до того стилю, що зробив Вас популярним?

- Коли життя змусило зробити вибір. Я вже тоді знав, що буду художником. В Києві ремеслу учили, а не художньому й образному мисленню. Мистецтвознавці давали якийсь сюжет, але це мало. Коли я у Празі почав продавати роботи, то побачив, що в людей є великий інтерес до емоційного мистецтва. До мистецтва, що їх торкається. Це було на початку 90-х. Я приїхав спочатку без документів. Узагалі тоді була незрозуміла ситуація. На Україні ще був Радянський Союз, тоді було бродіння якесь. Чехословаччина не знала, дружити з Росією чи ні. Мені до паспорту вкладку дали, і я з нею рік прожив. Потім довідався, що можна тут легалізуватися.

- Що Вас змусило залишити Україну?

- Я не думав так буквально, що я її залишив. Я приїхав до Чехії, не знаючи, що я залишив Україну. Просто почав тут жити. Я думав: "тут побуду трошки — і повернуся". Ну а потім мені здалося, що тут краще. Для мене краще. Взагалі я не вважаю, що художник повинен жити у якомусь одному місці.

- Але Ви усе-таки обрали Прагу з-поміж безлічі міст?

- Я приїхав людиною, котра пливе за течією. Якщо отримав нагоду — користайся нею, але не сильно на неї сподівайся. Усе почалося з того, що мій брат приїхав до Києва і спробував продавати мої експериментальні роботи на вулиці. Я кидав фарбу на папір, заливав чорнилом, а виходив якийсь дурнуватий ефект. Люди, що робили в Празі виставку в Єврейському музеї, побачили мої роботи. Вони набирали всіх підряд — вони не були професійними у мистецтві. Вони казали: "говори, що ти єврей, що твоя бабуся була єврейка". Я думав: "ну от, підвернулася нагода приїхати до Праги". Виставка в матеріальному плані мені майже нічого не принесла. Євреї сердилися, що я не єврей. Але я продав абстрактну масляну роботу французам. І просто побачив, що мистецтво тут потрібне. І не якісь там сувенірчики з видами Праги. Я виживав, малюючи якісь комерційні речі, але зрештою перейшов на те, що мені подобається малювати. Тобто, не роблю замовлення, а лише те, що хочу робити.

- Малюєте веселих людей незвичайними фарбами?

- Є художники самі по собі веселі, але вони малюють напівплачучі фігури святих. А я своє життя не відокремлюю від творчості. Коли працюю над картиною, то не думаю ні про продаж, ні про те, де ця картина буде висіти. Треба вчитися у дітей — їхня творчість безпосередня і легка. Тому мені вдається продавати картини тим людям, котрі шукають легкості і веселості. Та на перший погляд веселі картини водночас справляють враження суму, бо там відображено загублену веселість. Це не смішне "ха-ха". Ключ до глядача йде через його подив. А потім люди задумуються.

- А де, крім Праги, Ви виставляєте і продаєте картини?

- Я виставлявся в Німеччині, хоча в галереях моїх робіт там немає. Німецькі колекціонери купують мої роботи у Празі. Є там будинки, завішані моїми роботами. Виставлявся в Нідерландах, на Антильських островах, був там тричі. Люди в Голландії розуміють моє мистецтво більше за інших.

- На Ваш погляд чому?

- Душевний простір дозволяє сприймати мистецтво по-іншому: вони м'які, вони не поспішають. Американці, наприклад, купують дуже добре, тому що якщо їм подобається, вони одразу ж куплять. У Канаді поки що до мене придивляються. Там довше художника тримають у бідності.

- А в Україні продаєте?

- В Україні не продаю. В Україні мені кажуть: "це для Заходу, наші люди серйозні, вони люблять такі гарні добротні речі". У підсумку продав картинку якомусь бізнесмену. Не можна обійняти неосяжне. Новий ринок вимагає не тільки малювання, а й телефонних переговорів, поїздок. Може, у майбутньому, я не кажу "ні".

- А чи знають Вас в Україні?

- Мене знають, напевно, мої друзі, з якими я вчився, що є такий художник трохи божевільний.

- Чи змінився ваш стиль від початку до сьогодні?

- Звичайно, усе міняється. І вік, і коли діти з'являються, і коли країну змінюєш. Це тонка матерія. Художній світ і творчість — дуже непроста річ.

- А що дав Вам переїзд до Канади?

- З переїздом до Канади?.. Важко сказати. Там я зрозумів одну річ. У Чехії є ілюзія, що десь є Захід — серйозний, чесний... Я зрозумів, що це все не так і там пастки на людей інші. У Чехії багато маленьких пасток, а там — великі. Там людина потрапляє в колесо зобов'язань, проблемою стає заплатити за житло... Там життя чесніше, але й більш жорстке. Це було перше враження після переїзду. Там люди більш замкнуті на собі, це країна, що цінує родину. Добре для старості. У молодості добре в Празі, а на старості років — у Канаді. Тому що медицина добра. Наприклад, лікар каже: "не треба пити, треба спортом займатися, а то помреш молодим"... Але це в людському плані. На творчість це не впливає.

- Ви часто приїжджаєте до Праги. Малюєте якісь конкретні місця, можливо, Вам щось тут подобається?

- Мені багато чого тут подобається більше, ніж в інших країнах. Тут пиво смачне, їжа добра. Люблю Прагу як ціле, а не одну вуличку. В кожному куточку знаходжу щось інше. Особливо коли виїхав, тому що коли живеш, ти це перестаєш цінувати через побутову завантаженість. А коли я почав сюди приїжджати двічі на рік, увесь час відкриваю щось нове для себе.

- А Україна пригадується?

- В Україну їжджу рідше, ніж у Чехію. Україна залишилася в мені. Увесь час хочу поїхати в Карпати, у рідне село з друзями зустрітися. Київ подивитися. У творчості Україна присутня постійно.

- На кожній картині?

- Це не можна сказати так, що от цей шматочок — це Україна, а оцей — трохи Канади. Це підсвідоме, це основа мого сприйняття світу.

...

Мирослав Зузук, брат художника, вже стабільно обгрунтувався в Чехії. У власній галереї він продає картини українських художників — Романа Зузука, Миколи Журавля, Світлани Хміль, Сергія Різниченка, Ніни Різниченко та Ельзара Кікнавелідзе — грузинського маляра з Одеси. "Звичайно, у Чехії українцю-емігранту непросто, але, з іншого боку, це і стимул, що спонукає чогось досягти", - вважає Мирослав. Час від часу доводиться зіштовхуватись із неприязним ставленням до українців з боку чехів. У метро його не пропускає жоден контролер, документи перевіряють на вулиці. "Чи відчуваю на собі таке ставлення? Ну, це ж звичайна справа. Усі залежить від людини, як вона сама до себе ставиться. Намагаюся усе переводити в жарт, так простіше".

- У Вас у галереї бувають чехи? Чи, в основному, заходять іноземці?

- Протягом 5 років спостерігаю, що усе менше купують картини туристи, а відсоток чеських шанувальників більшає. Це означає стабільність роботи. У мене є один цікавий клієнт із Брна. Коли він уперше зайшов до галереї, то дуже здивувався, що я з України. Він звик до того, що українці тільки на будівництвах працюють. Ще більше його здивувало, що ми приймаємо кредитні карти. А через рік він купив у мене дуже багато робіт.

Дні української культури цього року стартували саме в галереї Мирослава Зузука. До виставки Сергія Різниченка, стверджує він, є значний інтерес, хоча конкуренція в Празі поміж галереями велика: "Галерея не має жодної дотації і є самоокупною. Переважна кількість замовників галереї — це люди з Європи, Америки, і досить великий відсоток громадян Чеської Республіки. Їм це мистецтво подобається, вони просто щиро про це кажуть і купують. Люди приходять просто подивитись, і це також має велике значення. Вони висловлюють свою думку, свої враження. ×

Текст: Леся ВОЛОШКА, "Україна Молода"

Раніше країна залежала від того, з яким настроєм встане одна людина — з Банкової. Тепер — як встане людина з Грушевського

Президент Ющенко провів день спілкування з пресою, присвячений річниці ухвалення змін до Конституції

Першу в історії онлайн-конференцію Президент України Віктор Ющенко провів у четвер, 14 грудня. Спілкування Президента з журналістами інтернет-видань та користувачами інтернету тривало на кілька хвилин довше запланованих 60-ти. За цей час Ющенко відповів на 43 питання. Усього на адресу Президента України інтернетом надійшло близько 1200 питань.

Ющенка запитували, коли бандити сидітимуть у в'язницях, як він ставиться до анекдотів про вулики і бджоли. Один з інтернет-користувачів звернувся до Віктора Ющенка з наступним питанням: "З моменту приходу до влади Януковича я вирішив емігрувати до Канади, тому що незмога більше терпіти це все. Що Ви мені порадите? Їхати або може ще почекати?". Віктор Ющенко порадив почекати. "Ще не вечір. Я розумію, що ви — молода людина, сповнена енергії. Цю енергію можна використовувати на благо нації разом зі мною".

Про конституційну реформу

«Останні зміни до Конституції були неконструктивними, - одразу розставив крапки над «і» у ставленні до політреформи Президент. - Проведені ці зміни були в такий спосіб, який не викликає довіри. Тому ми сьогодні бачимо війну постанов. Війну законів і указів, «єралаш» у кадрових призначеннях і блокуваннях таких призначень. Це ненормально». І нагадав, чому попередній варіант Конституції вважали недосконалим: «Раніше вся країна залежала від того, з яким настроєм встане одна людина — ця людина сиділа на Банковій. Тепер уся країна залежить від того, як встане інша людина — з Грушевського. Таким чином країна щодня скочується до авторитарності. Тому давайте без докорів, спокійно визнаємо, що проведення реформи Конституції — це нагальне питання».

Є два способи руху в цьому напрямі. Перший — конструктивний: «Це коли ми всі (Президент, уряд, парламент) визнаємо, що цю роботу треба робити, і робимо все, аби в публічний спосіб реалізувати ці зміни». Якщо ж таким чином вдосконалити Основний закон не вдасться, «тоді я буду змушений коментувати крок, який не є ініціативою Президента, але який очевидно наступить. Це скасування результатів політреформи». У такому разі доведеться починати все по-новій, адже Конституцію в тому варіанті до 2004 року однаково треба змінювати. Простіше зробити це, визнавши, що попередні зміни були недосконалими. До цього «круглого столу», на думку Ющенка, влада й політикум прийдуть у будь-якому разі, різниця полягає тільки в тому, буде це через кілька років (і, відповідно, коштуватиме державі значно більше фінансів та зусиль) чи через кілька тижнів. При цьому «монополії не повинно бути ні в кого, бо якщо сам парламент буде вносити зміни і сам їх проводити, ми матимемо ті самі проблеми, які є з чинними змінами». Якщо в результаті будуть зачеплені такі зміни до Основного закону, які потребують всенародного референдуму, його треба буде проводити.

Про участь у наступних президентських виборах

«Це питання не конструктивне. Хто піде на вибори, ще Бог покаже. Я не хочу гадати на кавовій гущі. Якщо моє перебування на цій посаді є позитивом для нації, я буду боротися», — сказав Ющенко і порадив із цим запитанням почекати ще три роки.

Про європейські перспективи України

Президент розраховує на те, що нова угода з Європейським Союзом дасть Україні чіткі перспективи щодо її вступу до цієї організації. «У лютому 2005 року ми розпочали діалог з формування трирічної угоди і на сьогодні здійснили близько 70 заходів з її виконання, у сімох напрямах сформульовані ключові меморандуми інтеграційного характеру», — зазначив Віктор Ющенко. Президент оцінив факт, що Україна фактично завершила підготовку до вступу до Світової організації торгівлі, зокрема, парламент нарешті ухвалив увесь пакет потрібних для цього законів. «Вступ до СОТ є обов'язковою умовою початку переговорів з ЄС про формування зони вільної торгівлі», — пояснив Ющенко. Також Президент нагадав те, що завдяки безвізовому в'їзду Україну відвідали у 2,6 рази більше туристів, ніж минулого року. Надалі планується вести переговори щодо відповідних кроків з боку європейських країн, себто спрощення візового режиму для громадян України.

Про співпрацю з Росією

Україна вийшла на новий етап співпраці з Російською Федерацією. «Довгий час ці відносини були дуже складні, а в багатьох питаннях — неврегульовані. Ми почали з ініціативи про значне підвищення рівня цих переговорів, щоб знайти механізм, який би демонтував проблеми, що виникли на двосторонньому рівні». За словами В.Ю., ці питання можна вирішити лише системно, чим, власне, і займається комісія Ющенко—Путін, яка має чотири комітети. Ця комісія покликана вирішити

питання від демаркації кордону і базування Чорноморського флоту РФ на території України (Президент ще раз наголосив, що, за міждержавною угодою, термін цього перебування обмежений 2017 роком) до питань соціальної та економічної сфери.

Про ймовірність нової Помаранчевої революції

«Мені б не хотілося, щоб нація повторно через такі кроки закріплювала свої демократичні права. Я хочу, аби була суспільна гармонія. Це важко, але найкраща для розвитку країна — та, яка стабільна. Ми всі повинні бути зацікавлені у стабільності».

По призначення Шуфрича міністром

Ющенку "відверто сумно" від призначення Нестора Шуфрича міністром з питань надзвичайних ситуацій. Він поклав персональну відповідальність за це на прем'єра та антикризову коаліцію: "Це питання їхньої компетенції". 12 грудня Верховна Рада 249-ма голосами призначила Шуфрича міністром з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи. Цим призначенням антикризова коаліція лише послаблює свої позиції у суспільстві, нівелює професійний рівень уряду та демонструє зневагу до громадської думки. Таку заяву розповсюдила прес-служба Нашої України. Новообраний міністр має намір суміщати свою роботу у якості керівника МНС і одночасно депутата Верховної Ради Криму.

Про своє отруєння

За словами Ющенка, справа про його отруєння, за великим рахунком, стосується не лише його особисто. «Це злочин не тільки проти Президента, це злочин проти нації. Або ми його розслідуємо і даємо силу нації, або даємо слабкість, якщо цього не зробимо». Глава держави повідомив, що прокуратура перебуває дуже близько до завершення розслідування. Вже відомо, що діоксин може бути тільки іноземного походження. Встановлено, хто ставив на стіл і яку саме страву, де могла виникнути загроза передачі отрути в їжу. Загалом, зазначив Віктор Ющенко, «сьогодні є достатньо даних, щоб прийти з наручниками і забрати людей, частина з яких перебуває не в Україні».

Про подарунок, який хотів би знайти під ялинкою

«Якщо чесно, то найбільше я хотів знайти під ялинкою мотоцикл. Коли я був у школі, у батька був мотоцикл К-750, і це така ностальгія... Мотоцикл мені прищепив любов до швидкості, до механіки, і довгі роки мені не вистачало мотоцикла. І за кожної нагоди — на свої дні народження, день Віктора, святого Миколая тощо — я запитував у близьких, коли в мене буде мотоцикл? Але недавно, дякувати Богові, отримав від дружини в подарунок мотоцикл. 1942 року випуску. Тепер, думаю, треба щось до мотоцикла». (Сміється)

×

Roshen вирішив завоювати Європу

Один з найбільших українських виробників кондитерських виробів - корпорація „Roshen" – має намір завоювати європейський ринок. Про це повідомив керівник корпорації В'ячеслав Москалевський у ході візиту литовських ЗМІ в Україну. Придбана фабрика в Литві стане базою для просування української кондитерської продукції в Євросоюз, "тим більше, що практика довела її конкурентноздатність на світовому ринку", - сказав він. "У найближчі плани „Roshen" входить проведення реконструкції виробництва фабрики, підвищення продуктивності праці і збільшення виходу готової продукції від 100 до 300 тонн на місяць", - відзначив керівник корпорації. На питання, яку частку європейського ринку хоче завоювати корпорація, її керівник відповів: "100%, адже в українських солодощів дійсно відмінний смак, а брати європейців будемо стабільною якістю і наполегливістю".

„Roshen" придбала в Литві кондитерську фабрику „Klaipedos konditerija" (м. Клайпеда), вартість якої становить близько $20 млн. Корпорація є дочірнім підприємством концерну "Укрпромінвест" (Київ) і за обсягами виробництва є лідером на українському ринку кондитерських виробів. „Roshen" експортує кондитерські вироби в Росію, Казахстан, Молдову, Естонію, Латвію, США, Канаду, Чехію, Німеччину й Ізраїль. Компанія мала наміри відновити обсяги продажів у Прибалтиці, а також вийти з карамельною продукцією на ринок Польщі й Угорщини.

УНІАН

ЄС перегляне мита на українські труби

Україна і ЄС домовилися про кроки щодо перегляду антидемпінгових мит на українські труби, повідомив заступник міністра економіки України Валерій Пятницький після проведених 14 грудня в Брюселі переговорів. Україна сподівається на пом'якшення цих заходів, а також на те, що при буде враховано ринок нових країн ЄС – Румунії і Болгарії, які також є споживачами українських труб. Єврокомісія своїм рішенням від 27 червня ввела антидемпінгові мита на українські безшовні труби в розмірі 12,3-25,7%.

Також вона ввела антидемпінгові мита на безшовні труби з Хорватії (29,8%), Румунії (11,7-17,8%), Росії (24,1%). Мита для українських виробників труб будуть діяти 5 років. Найбільше мито встановлено на безшовні труби компанії Ютіст - 25,7%, а найменша - на продукцію Дніпровського трубного заводу - у розмірі 12,3%. Нікопольський завод безшовних труб Ніко Тьюб і Нижньодніпровський трубопрокатний завод платитимуть мито в розмірі 25,1%. Українська сторона висловила незгоду з позицією ЄС щодо мита на безшовні труби, посилаючись на угоду про партнерство і співробітництво між Україною і ЄС.

кореспондент

Відставка помаранчевих міністрів

«Антикризова» Верховна Рада України відправила 1 грудня у відставку «помаранчевого» міністра закордонних справ Бориса Тарасюка, який останнім часом різко не погоджувався з політикою уряду Януковича. За відповідне рішення проголосувало 247 депутатів. З них 186 від Партії регіонів, 4 – від БЮТ, 2 – „нашоукраїнці", 30 – соціалістів, 21 – комуніст, 4 – позафракційні. Того ж дня практично тими ж голосами Рада звільнила Юрія Луценка, одного з лідерів помаранчевої революції, з посади міністра внутрішніх справ, невдовзі призначивши на його місце соціаліста Василя Цушка. Зі звільненням Тарасюка не погодився Президент Ющенко, справа розглядається в суді. Цушко має намір перевірити дані про корупцію у МВС, виявлені тимчасовою слідчою комісією парламенту, що й послужило формальним приводом відставки Луценка. Також коаліція за поданням "донецьких" має намір звільнити міністра оборони Анатолія Гриценка. Причину вони вбачають у дозволі міністра на проведення навчань контингентами іноземних військ влітку у Криму. Також депутати обгрунтовують свою постанову фактами „брутальних порушень чинного законодавства при виконанні покладених на міністерство завдань, наявність довідки Фонду державного майна про порушення у сфері приватизації та використання майна Міністерства оборони, загибель військовослужбовців під час проведення навчань. В армії нема порядку, а керівництво не виконує своїх обов'язків".

Українська правда

У Москві не зрадили закону про Голодомор

У Москві вважають, що проблему голодомору - масової загибелі людей в Україні в 1932-1933 р. – мають розглядати фахівці. Про це заявив офіційний представник МЗС РФ Михайло Каминін. «Це питання не варто політизувати. Російська сторона „неодноразово нагадувала про прийняту Генасамблеєю ООН заяву щодо голодомору». Голова комітету Держдуми РФ з міжнародних справ Костянтин Косачов заявив, що закон, прийнятий Верховною Радою України про визнання Голодомору геноцидом українського народу, є документом політичним, а не юридичним: «Цей закон суперечить відомим міжнародно-правовим визначенням поняття „геноцид", він не має юридичних наслідків ні для України, ні для інших колишніх республік СРСР, включаючи Росію». За його словами, «складається відчуття, що в Україні вирішили штучно розкрити цю тему, коли гасла „помаранчевої" революції очевидно провалилися, і українське суспільство розвивається за центристськими сценаріями, далекими від радикальних". Він висловив жаль, що депутати Верховної Ради «проігнорували ту очевидну обставину, що жертвами і голодомору, і інших антигуманних дій сталінського режиму ставав, як правило, весь радянський народ без національних розходжень».

Інтерфакс

За вбивство українця – 100 тисяч доларів

Польська поліція виплатить компенсацію родині Сергія Кудрі, заробітчанина з Київщини, якого п'ять років тому польські поліцейські застрелили на очах його вагітної дружини. Адвокат родини вбитого Кшиштоф Камінський та Люблінське воєводське управління поліції, на території якого сталася трагедія, домовилися про суму відшкодування 350 тисяч злотих, тобто понад 100 тисяч доларів. Гроші на рахунок родини Сергія Кудрі пообіцяли перерахувати ще перед Різдвом. Дружині вбитого гроші потрібні на лікування хворого серця сина, який народився через місяць після вбивства батька. Позивачі вимагали понад мільйон злотих, проте суд дійшов висновку, що «причиною трагедії стала поведінка громадянина України». Трагедія сталася 28 січня 2001 року на трасі Люблін—Холм, у місцевості Хойно. 25-річний Сергій разом із дружиною, яка тоді була на восьмому місяці вагітності, повертався з Чехії, де працював легально. Дорогою Валентині стало погано, й чоловік віз її до лікарні. Їхали швидко. Їхню «Шкоду-Октавію» обігнало поліцейське авто і примусило зупинитися. За словами Валентини Кудрі, «не встиг Сергій вийти з машини, як поліціянт витяг його за шкібарки, повалив на землю, і вистрілив у голову». Польська поліція стверджує, що автомобіль Сергія Кудрі не зупинився на вимогу. Поліцейські навіть не допомогли переправити тіло Сергія додому. Все оплачували його рідні.

Поліцейський, який стріляв у Сергія, отримав два роки умовно «за перевищення повноважень і неумисне вбивство». Очевидно, два постріли впритул у голову можна зробити неумисно. Напарник убивці отримав десять місяців умовно за «невиконання обов'язків». Їх звільнили з поліції, і зараз вони — підприємці.

Україна Молода

Ing. Alena Ivanova

alena.ivanova@seznam.cz

tel.728 938 109

- Бухгалтерський облік для фірм та фізичних осіб
- Податкові звіти річні
- Звіти ПДВ (місячні та квартальні)
- Захист інтересів фірм у органах управління
- Консультації з організації підприємницької діяльності

Не можете знайти лікаря, котрий розмовляє українською?

Зверніться в поліклініку МЕДІПО – хірург Богдан Бабинець вам допоможе!

Колбенова 36, 19000

Прага 9-Височани

(поряд зі станцією метро Б – "Колбенова").

Телефон +420 266 032 188, 266 032 887

bohdan.babinec@seznam.cz

Курс валют

української гривні до чеської крони, словацької крони, польського злотого, угорського форинту, долара США, євро і цих валют до української гривні. Джерело: Нацбанк України, середина грудня 2006.

1 грн = 4,179 CZK;
1 CZK = 0,239 UAH

1 грн = 5,233 SKK;
1 SKK = 0,191 UAH

1 грн = 0,570 PLN;
1 PLN = 1,754 UAH

1 грн = 38,033 HUF;
1 HUF = 0,026 UAH

1 грн = 0,198 USD;
1 USD = 5,05 UAH

1 грн = 0,150 EUR;
1 EUR = 6,661 UAH

Смак рідної домівки...

Найкращі в світі українські цукерки

вже можна придбати на першому поверсі супермаркету ТЕСКО – товари для подарунків (Народні Тржіда, Прага), в кіосках на станціях метро Кобиліси, Мустек, Намнєсті Републіки, Опатов, біля станцій Дейвіцка, Надражі Голешовіце. У кондитерській Подєбрадска 122, метро Глоубєтін

Людмила Антонова
ludmila.praha@volny.cz
www.bonbony.wz.cz
+ 420 776 293 339

ROSHEN
Солодкий знак якості

Текст: Василь ЖУКІВСЬКИЙ

Шароварщина повинна поступитися чомусь радикальному

Болгарські україністки – про власний ентузіазм та неувагу з боку Києва

Десять років тому Софійський університет "Святий Клімент Охрідські" почав готувати україністів. Чи потрібні вони Болгарії? Ми не знаємо. Але переконані, що вони радше потрібні Україні. Це ті люди, через яких треба популяризувати нашу державу. Бо Україну ще все ототожнюють з Росією. А українську взагалі мало хто й чув. Українського ТБ тут немає, на відміну від російського. Газет чи журналів також. Ми – біла пляма у свідомості болгар. На ентузіазмі жменьки викладачів мова тримається в університеті. Про здобутки та проблеми, з якими спіткаються Албена Стаменова та Райна Камберова, а також їх колеги – а саме вони готують україністів в Болгарії – розмовляв редактор видання "Болгаро-українські вісті".

Албена Стаменова народилася в Софії. У 1991 році закінчила відділення чеської філології факультету слов'янської філології Софійського університету. У 1991-1993 роках викладала у школі болгарську мову та літературу. Опанувала українську, й у 1995 році вступила в аспірантуру рідного вузу. Дисертацію захистила у 2003 році. У ній досліджувала староболгаризми у сучасній українській літературній мові. Доктор наук. Викладає на відділенні україністики Софійського університету з 1997 року. З 2003 року – керівник цього відділення. Одружена, виховує трьох дітей. Володіє також російською, чеською та англійською.

Райна Камберова також родом із болгарської столиці. У 2001 році закінчила відділення україністики факультету слов'янської філології. З того ж року працює там викладачем української мови. У 2004 році стала аспірантом. Досліджує творчість українських поетів-символістів. Неодружена. Володіє також англійською, французькою та російською.

- Райно, ваша група була першим випуском україністів Софійського університету?

Райна: Так. Україністику як першу спеціальність на факультеті слов'янської філології впровадили у 1996 році. До цього три роки вона була другою спеціальністю. Я закінчила у 2001 р. **Албена:** Спочатку набір студентів оголошувався щороку, але протягом останніх кількох років – через рік. Маємо уже чотири випуски україністів. Тобто, наш університет підготував загалом 14 фахівців. **Райна:** Зараз є перший (14 студентів), третій (7 студентів) та п'ятий (5 студентів) курси. Наші випускники отримують ступінь магістра української та болгарської мови й літератури.

- Вам відомо, де працюють ваші випускники?

Албена: Про деяких маємо інформацію. Скажімо, одна дівчина працює в українському посольстві в Софії, інша – у відомій болгарській фірмі, де курує український напрямок. Райна, ось, викладає, вчиться в аспірантурі – досліджує українську літературу. Декілька наших випускників подалися в журналістику – це Болгарська телеграфна агенція, телебачення „ВК", інформаційна агенція „Фокус", популярна щоденна газета „Стандарт". Знання української мови дуже їм допомагає. Принаймні, вони так кажуть.

- Мені сказали, що україністика в Софійському університеті тримається виняткова на вашому та ваших колег ентузіазмі.

Албена: Певною мірою так, та не ми це розпочинали. Неймовірних зусиль доклала доцент Лідія Терзійська – вона зуміла цю спеціальність з другої, факультативної, зробити основною. Пані Лідія закінчила Київський університет ім. Тараса Шевченка і є, я б сказала, дуаєном україністики в нашій країні. Зараз вона читає курс лекцій з української літератури. Багато років очолює Асоціацію україністів Болгарії. Патріотом та знавцем України є доцент Валентин Гешев. Він викладає теоретичний курс та історичну граматику. Носієм мови на нашому відділенні є Валентина Драгулева, яка веде практичні заняття на усіх курсах. Антоанета Горинова веде вправи з української літератури. **Райна:** Я викладаю українську мову, а Албена – ще й теоретичний курс сучасної української мови, історичну граматику й історію літературної мови. **Албена:** До 1998 року на відділенні працював проф. Іван Стоянов – киянин, український болгарин. Разом з доцентом Терзійською він був одним із засновників української філології в нашому університеті. Студенти дуже його любили. Він самовіддано популяризував усе українське.

- Чи є інтерес до україністики в Болгарії?

Албена: Є, але буде неправдою, якщо скажу, що він великий. Поступають насамперед на відділення чеської, польської, сербської, словацької філології, а вже потім – на наше. Хоча наші студенти – прекрасні, розумні діти, українська мова та література їх захоплює. Бо це – щось нове, терра інкогніта для них. Коли у Києві відбувалася революція, студенти десь роздобули помаранчеві стрічки й гордо їх носили, інформували своїх друзів про події на Майдані – бо могли читати україномовні сайти в Інтернеті. Тоді Україна була темою №1 світових мас-медіа. І нам було

приємно. **Райна:** Як на мене, інтерес до філології залежить від інтересу до самої країни. Престижно вивчати чеську або польську мову. Це – не нові держави, у Софії упродовж десятиліть вони мали посольства, культурно-інформаційні центри тощо. Україна ж до 1991 року сприймалася пересічним болгарином через призму Росії. Зараз цей стереотип, хоча й повільно, ламається. Та Київ робить замало для створення свого іміджу у нашій країні, погано працює з нами як своїм лобі тут. **Албена:** Так, ми – викладачі, студенти й випускники відділення україністики, є лобі України в Болгарії. З нами треба тісніше співпрацювати, нас треба, якщо вам завгодно, леліяти. Торік софійський часопис „Факел" з чотирьох номерів два присвятив сучасній українській літературі – ми з Райною переклали частини роману Юрія Андруховича "12 обручів", а також представили інших авторів – найкращу, найсучаснішу прозу, есеїстику, поезію, публіцистику.

- Невже Україна не цікавиться вами?

Албена: Цікавиться, але замало. Відколи є відділення україністики, до нас не завітав жоден високий посадовець з Києва. Президент України Леонід Кучма двічі (1998 та 2001 роках) був у Софії, й жодного разу не те що не зустрівся з нами, але й на могилу Драгоманова не пішов. А ось Ющенко, коли був прем'єром, навіть графік свого візиту у липні 2000 року поламав, але на цвинтар пішов і вклонився нашим двом Михайлам – Драгоманову та Паращуку. Тоді ми навіть адміністративної карти України не мали. А українсько-болгарський словник нам надіслала подруга Райни з Одеси. Це була така радість! Зараз маємо невеличку бібліотеку. Там навіть є "Україна - не Росія" Леоніда Кучми...

- А посольство? Воно що, також не допомагає? Дипломати приходять ж на ваші творчі презентації наприкінці кожного навчального року...

Райна: На наші творчі вечори дипломати приходять і навіть запрошують до себе в посольства. Але, напевно, й ці установи мають проблеми. Мені запам'яталося, що попередній посол Похвальський дуже любив одну фразу: "Грошей нема!" Албена: А перший посол незалежної України у Софії – Воробйов, узагалі був типовим представником російської культури. Він і по-українськи не розмовляв. Ось за нинішнього посла пана Рилача крига, наче, скресла. Коли університет виділив нам окрему аудиторії, ми відремонтували її, посольство подарувало шафи. Хоча, якщо задуматися, на рівні дипломатів, які курували науку та освіту, ми завше мали моральну підтримку – йдеться про Віталія Москаленка, Миколу Ярмолюка, Тетяну Кулик.

- Гаразд, що Україна може зробити для вас?

Албена: Усвідомити, що україністика в нашому університеті й всюди за кордоном – це справа й Української держави. Якби я була міністром освіти України, то зацікавилася б цим!? Вже сорок років у серпні Софійський університет влаштовує літню школу болгарської мови, яка триває майже місяць. Біля Софії є затишне містечко Банкя. Ось туди й приїжджають болгаристи в усього світу: дорога – за їхні кошти, решту оплачують організатори, навіть поїздка на кілька днів на море. Цей форум дуже цікавий лекціями провідних болгарських фахівців, контактами. Так Болгарія формує своє лобі у світі. Чи вам щось відомо про подібні курси української мови, скажімо, в Києві? Якщо хтось щось й пропонує, то за перебування треба платити. Ось ми з Райною минулого літа були у Донецьку на конгресі україністів, але усе сплачували з власної кишені. **Райна:** Софійський університет підписав угоду про співпрацю з Київським університетом ім. Тараса Шевченка. Вона передбачає обмін викладачами. Після 1998 року, як до Києва повернувся доцент Іван Стоянов, до нас ніхто не хоче приїжджати. Так, платня тут не хтозна яка, може, в Києві вона більша, але за квартиру та комунальні послуги платить наш університет. **Албена:** Софійський університет направляє своїх викладачів за кордон, і болгарська держава оплачує їхнє перебування там, як відрядження – за офіційною ставкою для службовців. Два роки тому вона була 25 доларів на добу, окрім квартирних. Зараз, здається, ще більше. Болгарія знаходить кошти, щоби платити лекторові, який буде викладати болгарську мову, десь, скажімо, у Японії, і у такий спосіб, попри все, популяризуватиме нас і нашу культуру. Хіба це не досвід для України!?

- Наскільки мені відомо, до вас їде український викладач.

Райна: Так, але не з Києва, з яким ми маємо угоду, а зі Львова, і то лише до кінця навчального року. Наскільки нам відомо, Львівський університет хоче, щоб ця людина, аби не втратити своє місце, сплачувала Україні 6 відсотків від своєї болгарської платні. Хіба це не нонсенс? **Албена:** Ви розумієте, нам потрібен носій мови, україномовне середовище. Так, ми працюємо над собою, вдосконалюємося, але нам потрібна людина, з якою можна було б спілкуватися українською. Я була у Львові, маю дуже добрі враження про це місто та львів'ян. Власне, там я почала розмовляти українською, а до того лише накопичувала лексику. **Райна:** А у Донецьку на мене дехто дивився, як на якесь диво – вона розмовляє українською, а не російською! Дуже добре співпрацюю з Віктором Небораком, Юрієм Андруховичем, з якими познайомилася на курсах перекладацької майстерності в Яремчі.

- Райна заговорила про російську мову. Зараз в Україні дехто бажає впровадити російську як другу державну мову. Ваша думка?

Албена: Україна все ще переконує себе у тому, що вона – не Росія, що вона відмінна, автохтонна і самобутня. А іноземців не цікавлять проблеми ідентичності. Іноземні торговці свої етикетки напишуть такою мовою, якою скажете. Безперечно, є Українська держава – має бути й українська мова! У сім'ї нехай розмовляють, якою кому заманеться. Але в суспільстві має домінувати єдина державна мова. Українська мусить стати більш сучасною, щоби стати мовою молоді. А дже живемо у вік високих технологій! Де добра література, де театр, відомі світові українці? Етнографічні моменти, шароварний українізм повинен поступитися чомусь радикальному. Якщо українською можна прочитати хіба що про народні традиції, молодь цікавитися не буде. Має бути модерно розмовляти українською. Держава має застосувати нормативні важелі, надати підтримку книговидавництву, з іншого – українець просто мусить знати й розмовляти рідною мовою. Російськомовні самі поступово будуть інтегруватися в українську культуру, якщо вона буде адекватною викликам сьогодення. Своїм студентам я даю диктант: "Мова – душа народу", "Як парость виноградної лози плекайте мову" тощо. Мені не подобаються ці тексти. Це – анахронічне послання. Хочу якогось сучасного тексту. А де його взяти?

- Ви написали підручник української мови як іноземної мови. Коли він вийде у світ?

Райна: Складне питання. Ще треба трохи попрацювати над ним. Потім - обговорення на кафедрі. Це буде академічний підручник для студентів. І в ньому ми акцентуємо на відмінках. Для болгар дуже важка річ – правильно відмінювати слово. Студентів дивує, чому це одне і те саме слово пишеться по-різному, себто, відмінюється. **Албена:** Будемо також шукати кошти на видання. Треба небагато – не більше 1000 євро. Може, хтось допоможе? Ентузіазм нас не покидає.

×

Текст: Олекса ЛІВІНСЬКИЙ

Хочете “trvalý pobyt”? Складіть іспит з чеської!

Передбачаються зміни до закону про перебування іноземців. Легше буде науковцям, важче – квартирантам, перевізникам та затриманим

Не встигли іноземці, які проживають у Чехії чи відвідують регулярно цю країну, звикнути до нового вигляду “чужинецького закону”, як на черзі – нові його зміни. У листопаді цього року Міністерство внутрішніх справ ЧР презентувало пропозицію змін та доповнень до закону 326/1999 про перебування іноземців на території Чеської Республіки. Зникнення, зі вступом до шенгенського простору, зовнішніх кордонів Чехії та додаткові “антитерористичні” заходи безпеки – це головні фактори, які мають вплинути на прийняття нового вигляду закону.

Цей "проект проекту" наразі проходить міжвідомчим обговоренням та представлений деяким недержавним організаціям, однак слід рахуватися з тим, що більшість пропонованих змін таки будуть запроваджені у 2007 чи 2008, у крайньому разі 2009 році. До деяких із них іноземцям слід готуватися вже зараз.

Відбитки пальців

Слід рахуватися, наприклад, зі зніманням біометричних даних до віз чи можливістю їхньої перевірки під час вступу на територію. Так, скажімо, § 53 дозволятиме консульським працівникам, під час подання заяви на візу, не лише знімати відбитки пальців, а й здійснювати фотосвітлини. І заявник при цьому зобов'язаний підкоритися, інакше йому буде відмовлено у візі. Заявника більше не закликатимуть до усунення недоліків у заяві на видачу візи.

Уточнюватимуться правила для наукових працівників. Для отримання права на перебування їм слід буде запастися угодою про гостювання, яку укладено з чеською чи іншою європейською науковою установою. Вона, до того ж, повинна підтвердити, що бере на себе усі витрати, пов'язані з перебуванням іноземця-науковця. Якщо ж з часом таку угоду буде скасовано, чи науковець не виконує те, з якою метою він приїхав до ЧР, його право на перебування буде скасовано (§§ 42f, 46d). Принаймні, науковцям більше не треба буде звертатися по дозвіл на працевлаштування.

Якщо іноземець допомагатиме поліції...

Ті, хто вирішив співпрацювати з компетентними органами у справі виведення на чисту воду підозрілих у скоєнні злочину, а також члени їхніх сімей, матимуть більше шансів отримати дозвіл на перебування з метою захисту. В основному це стосується жертв торгівлі людьми чи нелегальних мігрантів. Такі іноземці матимуть право звернутися по постійне місце проживання за 4 роки, а не за звичайних 5. Закон зобов'язуватиме поліцію надати безпеку іноземцеві, якщо він з нею співпрацюватиме і якщо на свободі йому щось загрожуватиме.

Суворішими стають правила проживання іноземців на території ЧР. Чітко розписано, за яких умов іноземцю можуть скасувати дозвіл на перебування, а то як тимчасове, так і постійне. За § 86 дія посвідчення про дозвіл на перебування закінчується, якщо правової сили набуде рішення про скасування даних про місце проживання іноземця. А це настане у випадках, якщо запис цих даних був проведений на основі неточних, недійсних чи підроблених документів, неправдивих чи неправильних фактів. А також якщо об'єкт, де прописаний іноземець, ліквідовано, якщо місце проживання не дотримує належних для цього умов, якщо іноземець у цьому об'єкті не має права проживати чи якщо власник або орендар об'єкту не бажає, щоб іноземець був прописаний за даною адресою. Поліція, на прохання власника або адміністратора об'єкту, зможе надати йому особисті дані Іноземців, які зареєстровані у цьому об'єкті.

Фіктивний шлюб? Не вихід...

Більше прав матиме поліція щодо тих, хто сподівається отримати дозвіл на перебування шляхом укладення фіктивного шлюбу. Скажімо, § 46 передбачає, що у випадку, якщо з'ясується "цільова поведінка з метою отримання такого дозволу", дозвіл на перебування буде скасовано. Те саме стосується випадків, коли спільний дохід сімейства, де є іноземці, буде нижчим за суму необхідного життєвого мінімуму.

Найважливіша зміна для бажаючих отримати “тривали побит” – це необхідність знання чеської мови. За § 70 (2) h), крім усього іншого, іноземець повинен буде показати документ, що доводить необхідний рівень знань чеської мови. Причому такий документ повинна видати школа, якій це дозволило Міністерство шкільництва, молоді та фізичної культури Чехії (МШМТ ЧР). Цей документ не вимагатиметься лише від іноземців до 15-ти років, які хоча б рік відвідували школу з чеською мовою навчання, тим, хто звертається по ПМП з гуманітарних причин чи з метою захисту, від осіб з фізичними та ментальними вадами та від осіб похилого віку (60 років та більше). МШМТ ЧР ще уточнюватиме необхідний рівень володіння чеською мовою, деталі складання іспиту з неї, зразок документа про її знання та способи відшкодування за іспит та видання документа.

Обов'язки перевізників

Новий закон заборонятиме транспортним фірмам, як авіаційним, так і автобусним чи водним, перевозити пасажирів-іноземців без закордонного паспорта чи візи, якщо такі необхідні. На вимогу поліції перевізник, який доставив іноземця до ЧР, повинен буде власним накладом забезпечити виїзд іноземця за кордон, якщо йому буде в'їзд на територію країни відхилено. При цьому перевізник матиме право на компенсацію зворотного транспортування. У випадку відсутності коштів у іноземця половину вартості дороги може оплатити чеська держава, компенсація другої половини є обов'язком іноземця. Передбачається також можливість добровільного повернення іноземця до рідної країни чи країни постійного місця проживання, якщо цей іноземець підлягає адміністративному видворенню. Доки такий іноземець не відшкодує державі половину витрат на переїзд, він вважатиметься небажаною особою (§ 123a).

Уточнюються обставини, за яких можна затримати іноземця з метою забезпечення його виїзду. Скажімо, адміністрація закладу, де перебувають затримані іноземці, може встановити аудіовізуальну техніку стеження, деталізуються деякі юридичні норми перебування іноземця у закладах затримання. Цікаво, що “не надто віддалене місце” більше не буде зобов'язане забезпечувати іноземцю книги чи пресу, у тому числі закордонні, якщо вони розповсюджуються на території ЧР, обмежуватиметься коло осіб, які зможуть затриманого іноземця безперешкодно відвідувати з метою юридичної допомоги – це можуть бути лише адвокати чи особи з вищою юридичною освітою, які укладуть угоду з Міністерством внутрішніх справ.

Підкреслюємо, що все описане вище наразі є лише в проекті і може ще змінюватися. До нового закону про перебування іноземців у Чехії точно увійде хіба що положення, що терміни “чоловік”, “дружина” будуть ідентичними термінам “партнер” і “партнерка”, які стосуватимуться двох осіб однакової статі.

Критика

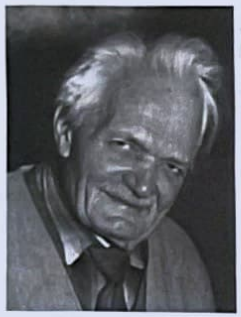
Зміни до закону вже встигли отримати ряд критичних зауважень. Так, Організація з допомоги біженцям пропонує виходити назустріч іноземцям, надаючи їм ПМП за 4 роки, якщо вони “інтегровані в Чеській Республіці”, критикує обмеження правової допомоги затриманому іноземцю, зауважує, що пропоновані зміни дозволяють поліції затримати іноземця практично будь-коли і розпочати процес його видворення протягом максимально двох місяців. “Це суперечить міжнародним зобов'язанням ЧР і Декларації прав людини”, - зауважує Мартін Розумек, керівник організації.

Юрист Павел Чіжінски зауважує, що закон і надалі має “поліцейний характер”. “Адміністративні органи для іноземців не пов'язані законом, а навпаки, текст закону визначається чиновниками. Він реально витворюється урядовцями відповідних відділень Міністерства внутрішніх справ та поліції у справах іноземців. І якщо до нього у рамках так званого міжпрофільного обговорення ніхто не висловить зауваження, він пройде без суттєвої дискусії, тим більше змін у Парламенті. Законодавча база щодо іноземців взагалі не є предметом громадського обговорення.... Політики дисципліновано дотримуються того, що їм урядовці запропонують. Цей закон створюють і доповнюють ті, хто його й застосовує”. ×

Нікаких пойнятій а культурє нєт!

Гуморист, якого влада боялася...

Восени 2004 на вулицях Києва саме починалася Помаранчева революція, його смерть пройшла якось непоміченою. Тим часом це була велика втрата для українства. Його твори, написані в останні роки життя, сьогодні, два роки по його смерті, є пронизливо-актуальними і веселими водночас. Прийде час, і сатира Павла Глазового увійде до когорти класичних творів української літератури.

Людей, які вміють складати жартівливі і зовні грубуваті вірші немало. Але в Глазовому і в його віршах відчувався невмируший колорит і нескорена гідність. Він не лише висміював хабарників і пияк, гостро і презирливо він подавав "яничар", котрі забувають про свій рід. Він міг сказати офіційній владі все, що про неї думає. В радянські часи на таке відважувалися далеко не всі. Влада його поважала і побоювалася.

Павло Глазовий народився 1922 року на Миколаївщині. Батьки й дехто з родичів були репресовані. Воював. Пройшов Ленінградську блокаду. Мав три бойових ордени, а ненагородами не пишався і медалі свої після війни роздарував сусідським дітям. В 1950 році закінчив Київський педагогічний інститут ім. Максима Горького. Ще зі студентських років співпрацював з гумористичним журналом "Перець", став заступником головного редактора, і наклад "Перцю" виріс до 3,5 мільйонів примірників! Заборонити самого Глазового було неможливо. Та його книжки виходили рідко, офіційних нагород він не мав.

На найпочеснішому місці у мене вдома стоїть його збірник "Велика сміхологія", видана коштом Богдана Ващинського (Флоріда США). Наприкінці життя з гіркою іронією він говорив, що живе дуже тихо, книжки друкує нажаль дуже рідко, і нажаль на кошти жертводавців з-за океану. Його гострі твори не потрібні були й сучасній Україні. Та саме він міг би слугувати прототипом чи еталоном ідеального сміхованця: щирий, правдивий, дотепний і непідкупно-безкомпромісний.

Євген САВЕНКО, голова Нижнискамської національно-культурної автономії „Українське товариство „Вербиченька", Росія

КРУТІЙСТВО

Вовк пішов
по службі вгору –
він тримає контору,
щоглаз у лісу звірям
ордери на нори.
Причалав
ведмідь до нього
зі старого гаю
і промовив:
- Я колоди
все життя тягаю.
Пішов би
бригадиром мене.
Я б тобі добрата
тягнь - у мене
в дробості спина
вже горбата.
- Напиши мені заяву,
відповів зубатий,
а на вакансії мене будеш
просить сорок літ.
А ввечері зустріла
вовчика лисичка –
молоденька та гарненька
краля-молодичка.
Тільки хвостиком крутнула
вліво, вправо, вгору
і одержала без черги
триметрову нору.
Що я маю на увазі
і про що поповка?
Знаю я брудного типа,
схожого на вовка.
Не своє добро марудив
обома руками
роздає він тим,
що крутять
перед ним хвостами.

ОП'ЯНІННЯ

Веселий вовк
чвалає лісом
і завива
„Шумєл камиш"
Біля нори
зустрівся з лисом,
той спитав:
- Чого шумиш?
Чого це ти
без нот співаєш,
немов собака,
завиваєш?
Не тявкай,
вовк сказав рудому.
- Менюсь сьогодні
не до ладу.
Я в Мелітополі
у жінки
було горілки
грам п'ятсот.

ПИСАННЯ Й КУСАННЯ

Один дресирувальних
років з п'ять
учив свиню
писать цмулювать,
ЕСТАФЕТА
нарому горіла:
лише учителя
за ногу укусила.
В літературі теж:
хто не навчився писать,
той критиком стає,
щоб іншого кусати.

ВСЕ ЯСНО

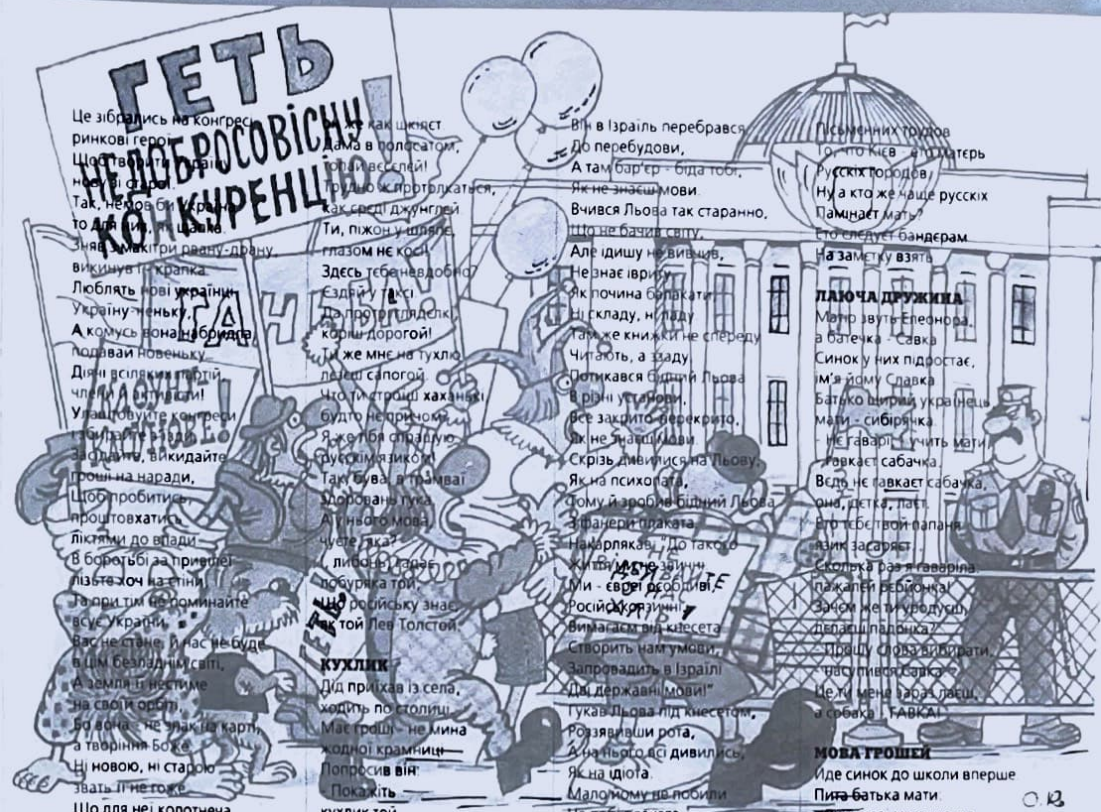
Несподівана хвороба
причепилась до Луки:
На лопатках із'явились
невеличкі бугорки.
До лікарні іде хворий.
Швидко скинув сорочки.
– Подивіться, на лопатках
появились бугорки...
Лікар знизує плечима:
що воно за єдина?
– Ви п'єте?
– Не дуже ніколи –
Ні горілки ні вина.
– Часто курите?
– Ніколи
Не нюхав цигарок.
– А з жінками як?
– Ну, що ви?!
Ненавиджу всіх жінок.
– Ну, тоді
– проаналізувавши
зрозуміло
в чому суть
Це у вас уже на спині
крила ангельські ростуть.

ВІЧНА УКРАЇНА

Дивлюся я телевізор,
биструва мужчина,
А за ним - великі букви
„Нова Україна".
Після нього другий, третій
З жаром молодецьким
Викладають кислі кислі
суржиком донецьким.
Що ж це, брати, за країна –
Нова Україна?
І з якого вона роду,
племені коліна?
Чом про неї не чував я
на школярській парті?
Де ж вона, в якій півкулі?
Покажіть на карті!
Покажіть мені, будь ласка,
де ця столиця
Являється, на карту
його дивиться.

Це зібрались на конгрес
ринкові герої.
Щоб ставочки і лавки
нові їм дали.
Так, нехай би Україну
то для них, не шкода.
Знов змахнули рану-драну,
викинув їх крапка.
Люблять нові українці
Україну-неньку.
А комусь вона набридла,
подавай новеньку.
Діячі всіляких партій,
членів Академії!
Улаштовуйте контреси
і ділайте з нами.
За здання, викидайте
гроші на наради,
Щоб пробитися,
проштовхатись
ліктями до влади.
В боротьбі за пріоритет
лізьте хоч на стіни,
Та при тім не поминайте
„всує Україну".
Вас не стане, й нас не буде
в цім безладнім світі,
А земля її нестиме
на своїй орбіті.
Бо вона – не знак на карті,
а творіння Боже.
Ні новою, ні старою
звать її не гоже.
Що для неї колотнеча
ваша політична?
Ви тут гості тимчасові,
Україна - вічна!

КТО ШУМЄЛ?

В ресторані київськім
Питає директор:
- Кто шумєл здєсь –
кантральор,
Ревізор, інспєктар? –
Кухар каже: "Єто тіп
В вишитай рубашкє
По-украінскі мараль
Резал нашей Машкє.
Распєкал: "Ваш борщ такий.
Що не можна їсти".
- Розжірєлі, стєрвєци,
Націоналісти.

У ТРАМВАЇ

У трамваї повно.
- Что ві за народ?
Впереді слободно,
прахаді впєрьод!
Ти чево, чувішка,
прьося на носок?
Опупєла, что лі?
В галавє пєсок?
Нікаких пойнятій
а культурє нєт!
Убєрі свой локоть,
как шкяєт
дама в полосатом,
тоже вєсєлей!
Трудно ж протолкаться,
как сєрді джунглей
Ти, піжон у шляпє,
глазом не коси!
Здєсь тебе нєвдобно?
Єздій у таксі
Да протри пляшкі,
коньяк дорогой!
Ти же мнє на тухло
лєзеш сапогой.
Что ти строіш хаханькі,
будто нєпричом?
Я же тібя спрашую
рускім языком!
Таку бувальщину
здоровань гука.
А ті нього мова,
чуєте, така?
(Любопитні, однак,
побурчав той,
що російську знає,
як той Лев Толстой.

КУХЛИК

Дід приїхав із села,
ходить по столиці.
Має гроші – не мина
ходної крамниці.
Попросив він:
- Покажіть
кухлик той,
що з краю. -
Продавщиця:
- Что? Чево?
Я нє панімаю!
- Кухлик, люба,
покажіть,
той, що з боку смужка.
- Да какой же
кухлік здесь,
єслі ето кружка –
Дід у руки кухлик взяв
і нахмурив брови:
- На Вкраїні живете
й не знаєте мови. –
Продавщиця теж була
гостра та бідова.
- У мєня єсть свой язік,
ні к чєму мнє мова –
І сказав їй мудрий дід:
- Цим пишатися не слід,
Бо якраз така біда
в моєї корови:
Має, бідна, язика
і не знає мови.

ПРО БІДНОГО ЛЬОВУ І ДЕРЖАВНУ МОВУ

Зустрілися на базарі
Дамочки знайомі:
- Як ваш Льова поживає?
- Сидить у дурдомі.
Він в Ізраїль перебрався.
До перебудови,
А там бар'єр - біда тобі,
Як не знаєш мови.
Вчився Льова так старанно,
Що не бачив світу,
Але ідишу не вивчив,
Не знає івриту.
Як почина балакати
Ні складу, ні ладу
Там же книжки не спереду
Читають, а ззаду.
Остався бідний Льова
В різні установи,
Все закрито перекрито,
Як не знавшій мови.
Скрізь дивилися на Льову,
Як на психопата,
Тому й зробив бідний Льова
З фанери плаката.
Намалював: „До такого
Життя мене звели
Ми - євреї особливі,
Російськії єврєї.
Вимагаєм від кнесета
Створить нам умови,
Запровадить в Ізраїлі
„Дві державні мови!"
Гукав Льова під кнесетом,
Роззявивши рота,
А на нього всі дивились,
Як на ідіота.
Малому не побили
На лобі плаката.
Тепер в Львови у дурдомі
Окрема палата.
Щоб знав, дурень, що Ізраїль –
Розумна держава.
Нав'язувать чужу мову
Там не мають права.

ФАКТИ И АРГУМЕНТИ

Кажуть, наших у Росії
Є мільйонів п'ять.
А вони там по-російськи
Вміють розмовлять?
Та звичайно. Володіють
мовами двома.
- Є там школи українські?
- Ні, таких нема
- А Росія скільки руських
Дарувала нам?
- Їх в чотири рази більше,
Аніж наших там.
- Чи спокійно їм живеться?
- "Трєбуют" весь час
Щоб па-русскі їхні дітки
Вчилися у нас.
А чого отак виходить,
Пояснив один
Убєждьонна русскамовний
Вчений ґражданін.
- Всєм ізвєстно
із древнєйших
Письменних творов
Го, что Кієв – нє матєрь
Русских городов.
Ну а кто же чаще русских
Паминает мать?
Его следует бандєрам
На замєтку взять.

ЛАЮЧА ДРУЖИНА

Матір звуть Єлєонора,
а батечка - Савка
Синоку в них підростає,
м'я йому Славка
Батько щирий українець,
мати - сибірячка
– Не гаварі! – учить мати, –
гавкає сабачка.
Всюди нє гавкає сабачка,
она, дєтка, пасє
Его тєбє твой папаня
язик засарає.
Сколька раз я гаварила
пажалєй вєрьонка!
Зачєм жє ти вродився,
дєрєш падонка?
– Прошу слова висловити, –
насупився Савка. –
Це ти мене вдарь паці,
а собаку – ГАВКА!

МОВА ГРОШЕЙ

Йде синок до школи вперше
Пита батька мати:
- Якій мові ми синочка
Будемо навчати –
Українській чи російській?
Обидві ж хороші.
- Хай вивчає ту, якою
Печатають гроші.

НАШІ ХЛОПЦІ

Іде вуйко Хрещатиком –
Приїжджа людина.
Запитує у зустрічних:
- А котра година?
Перехожі пробігають,
Позиркують скоса.
Той рукою відмахнеться,
Той відверне носа.
А тут раптом двоє негрів
Вийшли з гастроному.
Один глянув на годинник:
- Зараз чверть на сьому
Вуйко низько поклонився:
- Дякую, шановні!
Значить, є ще у столиці
Україномовні.

Текст: БОГОЛ

Музичне гречкосійство

Дзвонить мені один друг з Острави. "Слухай, ми хочемо до нас на фестиваль ваших українських зірок запросити у наступному році!" Нарешті, думаю, ось і чехи, точніше моравани, "прозріли". Може, наслухались сусіднього польського радіо? "От мій знайомий повернувся від вас, казав, що "ВіаГра" там "рулить"! Як на них вийти?" Ну, мабуть, мій співрозмовник з дуба впав... Знайшов у кого спитати... Пам'ятаю, що дівки під такою назвою мало не щогодини трясли своїми принадами на русифікаторському телебаченні "Інтер" років зо п'ять тому. З "папіткі номер пять" їм треба було "убіть маю падругу" і так далі. Дотепер і не знав, що вони, виявляється, "україНкі", "хахлушкі". У них навіть сайт з доменом .ru і лише на "абщепанятнах", загальнозрозуміла ж англійська — не активна. "Ти з дуба впав? — питаюся його. — Хочеш, щоб твій фестиваль закидали яйцями з помідорами, а у бульварі написали, що он приїхали якісь пропащі з України і навіть співати не вміють?"

Відрадив я друга запрошувати "кієвскіх красоток" на чеський рок-фестиваль. Що б вони там робили? Показували свою "крутизну" на сміх європейським меломанам? Нехай краще розважають своїх совкових товстосумів і хоча б сюди, до Чехії, не пхаються. Порадив йому написати "Мандрам", "Контрабанді" чи кому-небудь іншому, хто до України має безпосереднє відношення і може її достойно презентувати. Хоча б тим же "Гайдамакам", які вже у Чехії наче удома. Але осад залишився. Чому люди тут, навіть освічені й толерантні, так люблять лізти у воду, не знаючи броду? Чи шукають нагоди, як би то тих українців якщо не принизити, то бодай з них посміятись? А потім ще й дивуються власній ксенофобії та відсутності знань, - гадав я. Та одна співвітчизниця якось розбудила. "Та які там на Україні закони?! Яка культура?! Сама біднота й корупція, я туди боюсь їхати вже десять років..." і так далі, рюмсала суржиком на одному із семінарів. Можу собі уявити, що ця жіночка розповідає чехам. Вона точно їм крутить "ВіаГру", а на "Мандри" скорчить гримасу. Ось вона, відповідь! Ви бачили грузина чи єврея, який би кляв свою країну? Не владу чи систему, а країну? А українці — запросто. Таких і українцями язик не повертається назвати. Навіть не гречкосіями, як казав той Донцов. Замість кращого витягуємо оте гірше, що у нас є. Як ми хочемо поваги від інших, коли ми ж самі себе принижуємо? ×

Oksana Zabuzko

Sestro, sestro

Оксана Забужко. Сестро, сестро. Зібрання короткої прози найвідомішої сучасної української письменниці, поетеси та журналістки, авторки скандального роману "Польові дослідження українського сексу", який вийшов чеською у 2001 році. Зібрання новел та оповідань містить сім текстів. Головною їх темою є жінка: сестра, дівчинка, подружка, юнка, дівчина, молода дружина, інопланетянка і, зрештою, сама авторка, яка описує жінку у різних образах, дівочі та жіночі почуття від наймолодшого аж до середнього віку, відносини між двома жінками, між чоловіком та жінкою, між батьками та донькою. У перекладі чеською мовою Ріти Кіндлевої книга вийшла у видавництві "Арго".

Василь Гонтарський

Вася і Хобот

Нова робота фронтмена та натхненника "Васі Клабу" у творчій співпраці з харизматичним столичним контрабасистом Юрієм "Хоботом" Галіним уже встигла спричинити чималий ажіотаж у колах "хіпанських" шанувальників. Кожен, хто приклався до цього небуденного альбому, належить до знакових особистостей: від Еріка Клептона, безсмертний хіт якого так щиро переспіває Вася в треку під номером 4 ("Де мій тато був") і до Горана Бреговича, чиє незабутнє танго стало основою для не менш незабутньої композиції Роя F**k Toom та автора Sunny Боббі Гібба. Іншою частиною спільної роботи Васі та "Хобота" стали знані й улюблені вже речі з попереднього альбому "Васі Club'y" "Хіпан". Це передовсім такі забійники, як "Не пускай дівча гуляти" та "Шіді-Ріді", а також виконані в їхньому ж хіпо-фольковому дусі "Ой, вей" (до згаданого вже Тома Вейтса не має жодного стосунку) та "Пісня про Галю". Завершує збірку півхвилинна інструментальна кода. Вася підготував іще щонайменше шість бонусів, більшість із них — поетичні. Альбом "із хоботом", що й казати, первісній версії альбом "Я є" п'ятирічної давності приніс хлопцям звання "Відкриття року".

А у грудні цього року світ побачила платівка кращих речей під заголовком "Денніч". У записі партію роялю заграла співачка Наталка Дзеньків - Lama. Ця річ є єдиним новим награнням на плиті, решта позичена з минулих альбомів. Окремо стоїть пісня „Три хвилини", яка хоча і є альбомною, однак сюди увійшла її відеоверсія, яка до цього ніде не видавалась. Випуском альбому "Друга Ріка" скромно й без галасу відзначає своїх перших 10 років.

Друга ріка

Я є. Деньніч.

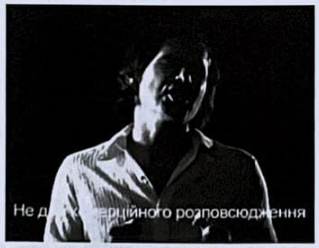
Гурт "Друга ріка" перевидав власний альбом "Я є". Фани схвально відгукнулися на таку ідею українських "депешів". Свою реалізацію "Я є" — дубль 2 отримав на студії Moon records. Окрім знайомих іще з попередньої версії одинадцяти треків ("Я є", "ООО Т.Б.", "Вічна, жива", "Там, де ти", "Знаєш", "Чого же ти ждеш", "Зазнайко", "Інколи", "Сни"), ввійшла зовсім нова версія хіта "Впусти мене" та відео на пісню "Там, де ти", а також новий потенційний хіт "Не моя земля". У своїй

Океан Ельзи

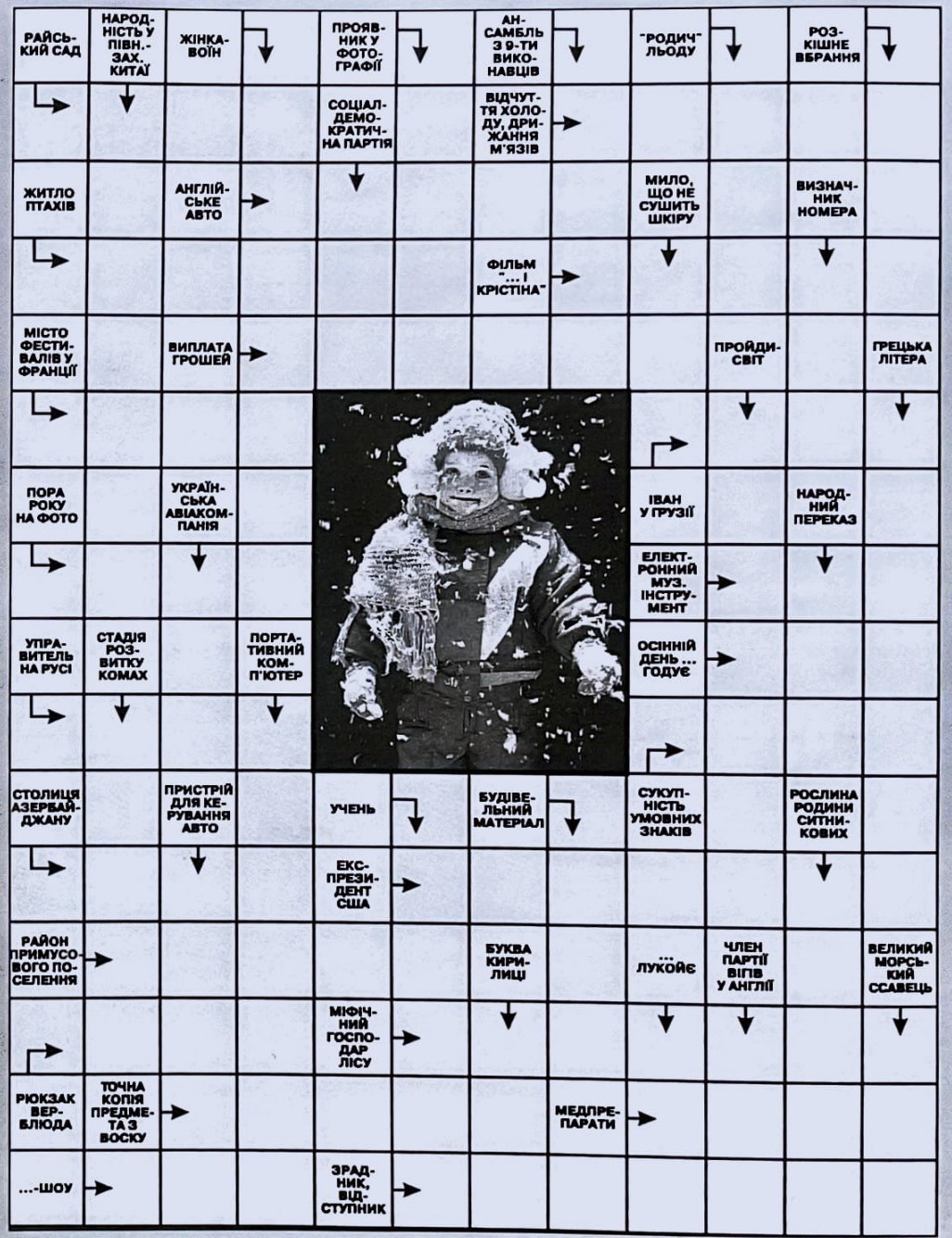
1221. Веселі, брате, часи настали.

Гурт презентував одразу дві роботи - сингл "Веселі часи" та альбом "1221". Отримані від продажу кошти призначені для обласного дитбудинку в Макіївці на Донбасі, де перебувають ВІЛ-інфіковані діти. "В питанні ВІЛ/СНІДу проблемою є не брак обізнаності, а відсутність толерантності до ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД. "Веселі часи" є приводом для об'єднання людей не залежно від вподобань заради нашого майбутнього", - каже лідер гурту Святослав Вакарчук, посол доброї волі ООН. Кліп "Океану Ельзи" закликає не "киснути" і повірити у свої сили, він супроводжує суспільні процеси. Кімні ошукана душа людини відчуває себе самотньою, їй "не по дорозі" з політиками, пишуться "сумні пісні". "Нам очі ніжно закрили, губи медом змастили, Душу кинули просто так_, - говорить автор тексту і музики. - Проте "нам з тобою своє робити" та "хто ж тоді, як не ми, брати?!" На тлі політичних подій в Україні розчарування охопило прихильників "помаранчевого" табору, життя різко подорожчало, дії політиків відірвані від реальних потреб суспільства, вони "загралися" в свої ігри, з легкістю маніпулюючи долями мільйонів громадян.

Одразу по появі нового кліпу "ОЕ" про нього розповідали у випусках теленовин та пресі. З'явилася інформація про те, що на весну наступного року готується вихід цілого альбому соціальної спрямованості "Океану". А поки що ОЕ видав свій „бест" - "1221". Це добірка з двох десятків найкращих пісень за 12 років творчої діяльності. Шанувальників гурту на цій платівці зацікавлять в першу чергу раритетні речі, які до цього ніколи не видавались. Зокрема це пісня "Вона підійшла до вікна", абсолютно нова версія "Відчуваю", "Ото була весна" у новому звучанні та "911 (тихий океан)". ×

ЗРАЗОК

Resumé

Poslední letošní **Porohy jsou číslem rozmanitým. Kronika společnosti** informuje o **účasti Ukrajinců** na výstavě dokumentárních fotografií, která se uskutečnila na Hlavním nádraží v **Praze** a týkala se problematiky pracujících migrantů. Opravy v Domě národnostních menšin stále pokračují, avšak organizace už mají opustit svá dosavadní sídla. Takže Ukrajinskou iniciativu v ČR na Mánesově 10 v Praze 2 už nenajdete. UIČR a jiné organizace iniciovaly informační akci na tržišti vedle metra Kolbenova, kde se často setkávají pracující z Ukrajiny. Na český trh postupně pronikají čokoládové dobroty podnikatelky Ludmily Antonové. Čeští a ukrajinští úředníci pořádali seminář o zaměstnanosti. V Olomouci na univerzitě pořádali místní studenti večer věnovaný Porohům a ukrajinskému filmu. Soubor Džerelo nastudoval hru Námluvy na Hončarivce a Fórum Ukrajinců se snaží prorazit s webovým projektem www.pytay.com. Hlavním tématem rubriky však je nikdy nekončící fronta před úřadovnou Cizinecké policie v Praze. Ani její nová moderní budova na ulici Koněvova nevyřešila tuto napjatou situaci.

Pražské zrcadlo je věnováno jednomu z nejznámějších českých cestovatelů Ukrajinou - Františku Řehořovi. V článku lvovského docenta Mychajla Kriľa se dozvíme především o stoletém etnografickém výzkumu tohoto „velkého přítele rusínského národa", který se však netoulal bývalou Podkarpatskou Rusí, ale Halič. Další téma rubriky je neočekávané a udělá radost pivařům. Autor vypráví o českých tradicích nejen výroby, ale také pití piva. Nedoporučuje přelévání piva ze džbánku do džbánku, a naopak vyzývá konzumenty k vzájemnému očnímu kontaktu.

Článek Olese Andrijčuka v **Ukrajinské panoramě** je dosti sebekritický. Zaobírá se otázkou nedostatečné peče Ukrajinců o vlastní image. Dále nás inspiruje interview s Mychajlem Zelenčukem, který bojoval v Ukrajinské povstalecké armádě proti fašistům i komunistům za svobodnou Ukrajinu. Nyní je v čele OUN-UPA a lituje, že jeho spolubojovníci dodnes nejsou na Ukrajině označováni jako veteráni.

„Tvořivosti je třeba se učit od dětí..", říká v rubrice **Naše věc** malíř Roman Zuzuk, který se narodil a mládí prožil na Ukrajině. Poté se přestěhoval do Prahy, kde se prodávají jeho obrazy, přestože autor žije za velkou louží v Kanadě.

Nezávislost je věnována Internet-konferenci prezidenta Juščenka. Ústavní změny zbavily hlavu státu řady pravomocí. V rozhovoru prezident dodal, proč nesouhlasí s mnohými body politiky premiéra Janukovyče, který přiděluje vysoké posty antihrdinům pomerančové revoluce. Firma Roshen z Vinnyce dobývá evropský trh a polská policie vyplatí kompenzaci rodině Ukrajince Serhije Kudri, který byl zastřelen před pěti lety. Kudrja pracoval v Česku a vezl na Ukrajinu těhotnou manželku.

Ukrajinistika existuje již několik let i na Sofijské univerzitě v Bulharsku. Vyprávějí o tom v rubrice **Naše květy** mladé lektorky Albena Stamenova a Rajna Kamberova. Ukrajinské umění podle nich nemá být pouhým „folklórním vyšíváním", ale má se ubírat i směrem moderním a radikálním.

Čtvrtá vlna se navrací k tématu pobytu občanů Ukrajiny v Česku. Jsou plánovány změny v Zákoně o pobytu cizinců. Budou se týkat i otisků prstů i skládání zkoušek z českého jazyka pro ty, kteří budou chtít získat trvalý pobyt. Naopak jednodušší výchozí situaci budou mít například vědci.

Známým ukrajinským humoristou byl Pavlo Hlazovyj. Jeho ostrá satira týkající se rusofilské politiky a neznalosti ukrajinštiny domácích obyvatel dávala zabrat nejednomu nepříznivci tohoto jazyka. Na několik jeho děl se podíváme v rubrice **Kaleidoskop**. Bohužel i v Česku nacházíme ukrajinské umění především díky doménám s koncovkou „.ru" – o tom je závěrečný esej čísla, ve kterém nechybí ani přehled nových publikací a CD, například populární ukrajinské kapely Oceán Elzy. V češtině si již konečně můžeme přečíst knihu Oksany Zabužko „Sestro, sestro". Pro fajnšmekry je připravena křížovka.

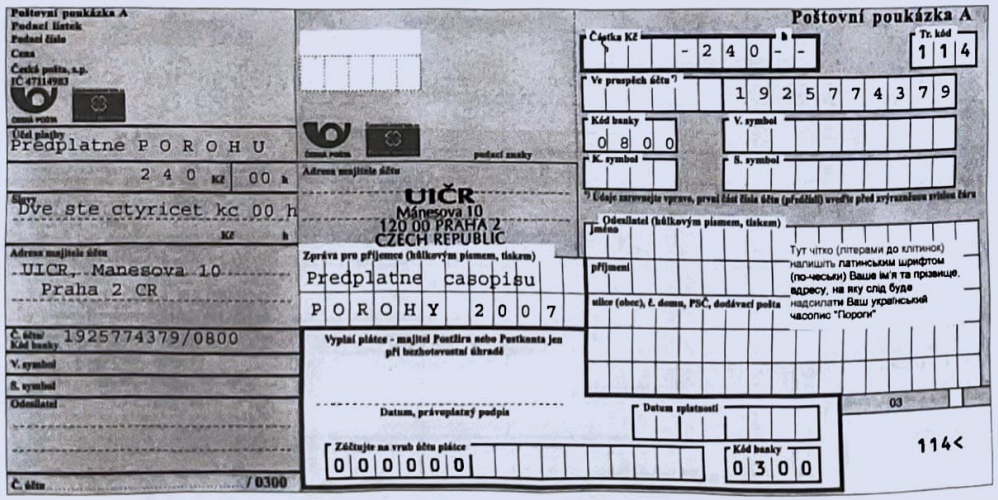
Děkujeme všem čtenářům za čtení, dopisovatelům za psaní, tvůrcům pak za tvoření a odpůrcům za boření. Tak tedy veselé Vánoce a šťastný nejen Nový rok, ale i nový rok!

Vaše Porohy

Передплата „Порогів" – 2007

Любі передплатники та інші шанувальники „Порогів". Якщо Ви бажаєте отримувати Ваш часопис до поштової скриньки у наступному році, слід у найближчому поштовому відділенні заповнити бланк („сложенку", „поштовні поуказку") форми А (взірець подаємо нижче), і заплатити 240 крон. Просимо вибачення за підвищення вартості передплати – воно пов'язане з подорожчанням поштових послуг. Залишайтесь з нами: працюємо для Вас! Ваші „Пороги"

Запитуйте в кіосках та інших місцях у Празі, де за 20 крон можна придбати український часопис "Пороги". Кіоски FINEX: метро Дейвіцка – нон-стоп біля трамвайної зупинки "Вітезне намнесті", Кобиліси - кіоск збоку входу до станції, Ладві – біля турнікетів, Височанська – біля автобусних зупинок, Мустек – зі сторони Водічкової, Андел – біля ринку "На Кніжеці", Слойоваці – червоний кіоск "Сазка", Качеров – навпроти станції вбудований кіоск, Ходов – біля виходу, Опатов – біля їдальні. А також: метро Гурка – при вході до станції, Флоренц – продаж квитків "Інфобус", Конєвовова – кіоск "Арей" біля поліції для іноземців, Желівского – біля виходу зі станції, перекладацький сервіс "Слованка", Французька 233/114, Вацлавське намнесті 42, кіоск навпроти Комерційного банку. Також можна передплатити часопис, заповнивши поштовий бланк ("сложенку"), чи перерахувати 240 крон на рахунок 1925774379/0800, підписавши "передплата "Пороги". Шукаємо розповсюджувачів для продажу у таких місцях: Альбертов, Клементин, Колбенова (щонеділі), а також в інших містах Чехії.

НЕ МОЖЕТЕ ЗНАЙТИ В ЧЕСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ ЛЕГАЛЬНУ РОБОТУ?

ВИ МАЄТЕ МОЖЛИВІСТЬ ВЖЕ ЗАРАЗ ШУКАТИ ЇЇ НА РЕГУЛЯРНО АКТУАЛІЗОВАНІЙ ІНТЕРНЕТ-СТОРІНЦІ

WWW.PRACEPROCIZINCE.CZ

яка є частиною проекту Міністерства праці та соціальних справ ЧР „Відбір кваліфікованих працівників з-за кордону".

Ознайомтеся з пропозиціями безпосередніх працедавців!

БІЛЬШЕ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ПРОЕКТ ЗНАЙДЕТЕ ТАКОЖ НА WWW.IMIGRACECZ.ORG

LEGÁLNÍ MIGRACE-OTEVŘENÁ ŠANCE

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR

IOM Mezinárodní organizace pro migraci

Виготовлено в ЄС
Німецький патент № 196 45 592

Гарантія 30 років
- завдяки використанню алюмінієвого держака замість неміцної пластмаси

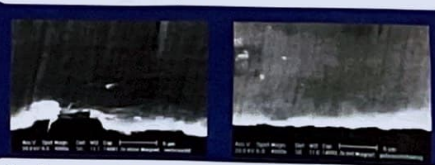
Razor Star

Прекрасний для кожної модерної бритви

Загострює леза для гоління
Лезо витримує аж у 4 рази довше

Принцип: Наш патентований магніт створює магнетичне поле, яке впливає на молекули тонких бритв та вирівнює їхню гостроту

EURO-TRADE AND ENG. LTD
15400 Praha 5, Dominínská 555
Tel.: 251812467, fax: 251812469, Mob. 739920198
Email: euro-trade@volny.cz

Razor Star - пристрій для загострення бритв для чоловіків та жінок

Високоякісний пристрій для підвищення витривалості гостроти усі модерні бритви. Razor Star є ефективним на все життя, у 4 рази продовжує витривалість Ваших лез.

Спосіб використання

Перед голінням встановіть Вашу бритву на Razor Star - лезо загостриться під впливом спеціального магніту. Свою бритву можете залишити лежати і всю ніч.

Після кожного гоління бритву сполоскніть та встановіть на Razor Star. Використовуйте свій Razor Star регулярно перед голінням - якщо ваша бритва занадто затупиться (наприклад, через використовування без Razor Star), відновлення лез не буде таким ефективним.

Безпека

Razor Star містить сильний магніт, тому не наближайте його до кардіостимулятора, кредитним карткам чи до комп'ютерних дискет.